

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

**BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ
STUDIUM**

2012 – 2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Andrea Krátká

Nebezpečné pronásledování v ČR

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Jaroslav Huk, CSc.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME)

2012 - 2015

BACHELOR THESIS

Andrea Krátká

Stalking in Czech Republic

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor: **RNDr. Jaroslav Huk, CSc.**

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 4. 3. 2015

Andrea Krátká

Poděkování

Chtěla bych poděkovat **RNDr. Jaroslav Hukovi, CSc.**, vedoucímu mé bakalářské práce za teoretické vedení a praktické rady, za ochotu a přístup v průběhu vzniku této bakalářské práce.

Anotace

Tato práce se zabývá problematikou nebezpečného pronásledování neboli stalkingu. Rozebírá definiční přístupy k tomuto pojmu. Osobu pronásledovatele (stalkera) člení dle různých přístupů typologie pronásledovatelů, tak i druhy samotného stalkingu. Významnou kapitolou je rozbor legislativy, přičemž pamatuje i na jiné právo nežli trestní. Teoretická část je uzavřena praktickým manuálem, který shrnuje doporučená opatření proti stalkingu. Tyto poznatky jsou následně využity v praktické části, která má podobu dotazníkového výzkumu.

Klíčové pojmy

Nebezpečné pronásledování, ochrana oběti, pronásledovatel, stalker, stalking, trestní zákoník.

Annotation

This work deal with the problem of stalking. It discusses definitional approaches to this concept, a person pursuer (stalker), categorizes according to the different approaches and typology of pursuers kinds. An important chapter is the analysis of the legislation, and also provides other than criminal law. The theoretical part is concluded by a practical manual that summarizes the recommended measures against stalking. These findings are used in the practical part which takes the form of a questionnaire survey.

Key words

Criminal code, protection of the victim, persecutor, stalker, stalking,

Obsah

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 Cíl práce a metodika	11
2 Nebezpečné pronásledování (stalking)	12
2.1 Definice pojmu.....	12
2.2 Přirozené druhy reakcí na pronásledování	14
2.3 Kdy se stalking považuje za trestný čin	15
3 Pronásledovatel (stalker)	18
3.1 Pojem	18
3.1.1 Kdo jsou pronásledovatelé.....	18
3.1.2 Psychické a behaviorální profily pronásledovatelů.....	20
3.1.3 Psychologické projekty pronásledovatelů	22
4 Typologie pronásledovatelů	24
4.1 Typologie podle motivace	24
4.2 Typologie podle cíle (kazuistika)	27
5 Druhy stalkingu	30
5.1 Základní projevy pronásledování	30
5.1.1 Kontaktování pomocí komunikačních prostředků	30
5.1.2 Slídění	31
5.1.3 Psychický nátlak	31
5.1.4 Fyzické násilí	32
5.1.5 Cyberstalking	33
6 Pronásledování v pojetí legislativy	35
6.1 Pronásledování v českém zákonodárství	35
6.1.1 Trestní zákoník.....	35
6.1.2 Mímotrestní postih.....	40
6.2 Porovnání se zahraničními právními úpravami.....	41
6.2.1 Rakouská právní úprava.....	41
6.2.2 Německá právní úprava.....	41
7 Obrana před nebezpečným pronásledováním	43
7.1 Prevence.....	43
7.2 Vyhýbání se kontaktu	44
7.3 Dokumentace důkazů o pronásledování	44
7.4 Aktivování prostředků osobní ochrany	45
7.5 Právní ochrana a odborná pomoc	46

7.6 Obrana před cybestalkingem	46
PRAKTICKÁ ČÁST	48
8 Výzkum	48
8.1 Cíle a metody	48
8.2 Analýza dat	50
8.3 Interpretace výsledků	53
ZÁVĚR	55
Seznam použitých zdrojů	56
Seznam zkratk.....	59
Seznam příloh	I

ÚVOD

Tato práce pojednává o tématu stalkingu neboli nebezpečného pronásledování. Tento patologický jev byl ve společnosti přítomen od nepaměti, ale teprve v nedávné době se mu dostalo přiznání zakotvení coby zvláštní skutkové podstaty trestného činu nebezpečného pronásledování v novém trestním zákoníku. Zkoumání trestněprávních aspektů stalkingu také bude tvořit podstatnou část této práce. Kromě toho se ovšem práce zaměří také na teoretické vymezení tématu včetně charakteristiky osoby stalkera (se zaměřením na demografickou totožnost), typologii těchto lidí, druhy stalkingu a doporučení pro praxi. Práce bude rozdělená na teoretickou část (viz výše) a práci praktickou, kterou bude tvořit dotazníkový průzkum, který bude mít za cíl shromáždit od respondentů empirická data v podobě odpovědí a tyto následně vyhodnotit.

Odborníci se shodují na tom, že tento jev může mít celou řadu podob a jeho pachatelé mohou být motivováni nejrůznějšími pohnutkami; navíc je třeba brát zřetel na skutečnost, že život v 21. století je nerozlučně spjat s výpočetní technologií, rozvojem komunikačních nástrojů a sociálních sítí, které dávají uživatelům možnost snadno zveřejňovat informace o své osobě i druhých, a objevuje se navíc problém zneužití soukromých informací k pronásledování (cyberstalking). Z hlediska psychiatrie či kriminologie je slovo stalking chápáno jako zlovolné a úmyslné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které pak u oběti snižuje kvalitu jejího života a ohrožuje její bezpečnost. Jinak řečeno, pod anglickým pojmem "stalking" si lze představit různé varianty pronásledování oběti.

Toto téma bylo zvoleno po úvaze z toho důvodu, že jednání stalkerů je pokládáno za natolik společensky závažné, že si zaslouhuje zvláštní pozornost nejen odborníků, ale i celé široké veřejnosti. V relativně nedávné době byla většina obyvatelstva přesvědčena, že patologické a obtěžující pronásledování se týká hlavně slavných osobností (hlavně ve Spojených státech amerických), které jsou takto obtěžovány svými fanoušky. Není to tak docela pravda; zvláště poté, co se stalking stal součástí trestního zákoníku, masmédiá takřka denně informují o tom, že určité osoby jsou pronásledovány a obtěžovány svými bývalými partnery či zhrzenými ctiteli, což se ukazuje být asi nejčastější formou stalkingu. Jako součást

této práce bude také prováděn dotazníkový průzkum, který by měl osvětlit, nakolik všední záležitostí je nebezpečné pronásledování v této společnosti a jak se s tím postižené osoby vyrovnávají.

Úvahy vedené v předchozím odstavci přímo směřují k odpovědi na otázku, nakolik bude tato práce přínosná pro praxi. V prvním případě práce podá čtenáři přehled o nejrůznějších aspektech stalkingu a bude ho tak informovat a vzdělávat o tomto tématu, které má tolik podob, že je laický pozorovatel na první pohled nedokáže obsáhnout. Konečně pak práce ve své druhé části přinese závěry dotazníkového průzkumu, které samy o sobě mohou být přínosné z toho důvodu, že prokáží přítomnost nebezpečného pronásledování v každodenní realitě a tendence v přístupu pronásledovaných osob k němu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 CÍL PRÁCE A METODIKA

V souladu s úvodem k této práci lze shrnout, že tato práce si klade v první řadě za cíl obsáhnout zkoumanou problematiku z teoretického hlediska. Práce by měla přiblížit problematiku závažného společenského jevu a shrnout do jednoduššího celku především podstatu stalkingu, jeho typy, charakteristiku pronásledovatelů a rozbor legislativy (se zřetelem k té zahraniční); tato data by měla tvořit teoretický souhrn, který vyústí v doporučení, jak se stalkingu bránit. Může tedy mít podobu praktického manuálu. Následná část práce, zahrnující průzkum, bude sondou do reálného výskytu stalkingu v moderní společnosti a jeho výstupy mohou mít přínos pro následná systémová opatření ze strany orgánů veřejné správy.

Hlavní metodou zpracování této práce bude metoda analytická, která představuje postup či způsob provedení rozboru zvoleného problému, definování jeho prvků a provede náležitou klasifikaci. Analýza bude zahrnovat zkoumání detailů a podrobností s cílem, že se mezi nimi najde klíč k pochopení věci. Další metodou bude metoda komparativní, s jejíž pomocí bude tato práce srovnávat ty prvky, které vykazují určité obdobné znaky a následně toto srovnání vyhodnotí; učiní tak zejména v legislativní části, ve které bude porovnávat právní řády různých států.

2 NEBEZPEČNÉ PRONÁSLEDOVÁNÍ (STALKING)

2.1 Definice pojmu

Nebezpečné pronásledování („stalking“ - stopování, přiblížení se, pronásledování) je obsesivní fixací známého nebo neznámého pachatele na určitou osobu, kterou pak obtěžuje systematicky a úporně nevyžádanou a nechtěnou pozorností. Pachatel pronásleduje vyhlédnutou oběť dopisy, telefonicky, SMS zprávami či vtíráním se do její blízkosti. Pronásledování může být motivováno údajnou nebo skutečnou náklonností, obdivem či láskou anebo také zlobou (nenávistí), příp. i jinými důvody (psychické poruchy, programový zjištěný kalkul aj.).¹

Stalking je relativně moderní fenomén diskutovaný v posledních letech z hlediska kriminologie, kriminální psychologie a také trestního práva. Na půdě psychiatrie je však podobný jev znám již poměrně dlouho, neboť již v 18. století byly popisovány případy tzv. erotomanů, u kterých se projevovaly patologické vazby na jinou osobu projevující se zejména zpočátku jako umanutý obdiv či erotická náklonnost.

Později bylo zdůrazňováno, že jde daleko více o problém pronásledovatele jako takového, jehož stav se vyvíjí v několika fázích, kdy na počátku je stádium pýchy a pocitu mimořádnosti pachatele, následuje stádium zklamání a posléze i hněvu s následnou agresí, vyhrožováním a pomstou.

Postupně se však z ryze psychiatrického problému „umanutého obtěžování druhé osoby nevyžádanou a odmítanou pozorností“ stává problém kriminální, zvláště když pojem erotomanie byl nahrazen výrazem „stalking“, který zvýrazňuje spojitost excesivního systematického pronásledování s násilím.

Do popředí se mimo moderních forem pronásledování, jako jsou telefonní teror, exartner stalking, cyberstalking apod., dostávají především otázky ochrany oběti či pravděpodobnost vyústění pronásledování do přímého fyzického násilí vůči oběti nebo i osobě blízké oběti. Přitom může jít nejen o neopětovanou lásku,

---

¹ ČÍRTKOVÁ, L. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking), *Kriminalistika*, 2004, č. 4, s. 273-274

erotický či jinak motivovaný obdiv vedoucí ke vtíravosti, ale také o zášť vyplývající z předchozího partnerského vztahu, zaměstnaneckých kontaktů, obchodních vztahů či profesionálních, politických i jiných kontaktů. Nežádka dochází k pronásledování celebrit a osob veřejně známých, aniž by se tyto dříve dostaly do jakéhokoli osobního kontaktu s pachatelem.²

Z ryze klinického hlediska jsou pod stalking zahrnovány jen takové způsoby pronásledování, které představují opakované, trvající nechtěné navazování kontaktů s obětí za použití násilí nebo jiných srovnatelných praktik (např. vydírání, útisku, apod.), přičemž se zde opakováním rozumí více než 10 pokusů o kontakt, trvajícím obdobím pak minimálně doba 4 týdnů. Pokud takové pronásledování pokračuje delší dobu, je považováno za potenciálně vysoce nebezpečné, neboť se zde zvyšuje pravděpodobnost gradace útoků a eskalace násilí vedoucího pak nikoli vzácně k pokusu nebo i dokonané vraždě oběti.

Stalking zahrnuje široké spektrum a různou intenzitu lidského jednání, takže je téměř nemožné je taxativně vyjmenovat. Také prostředky, které stalker používá, se liší, neboť *„může používat jak legální způsoby (např. zasílání květin nebo dárků), tak zákonem nedovolené (vyhrožování, vydírání apod.). Jednotlivá aktivita, resp. čin nemusí být přitom nutně škodlivý, a proto ani nemusí naplňovat skutkovou podstatu toho, na co chceme prostředky trestního práva reagovat.*

Společným jmenovatelem takových společensky škodlivých aktivit je v jejich souhrnu záměr jiného obtěžovat tak intenzivně, že to již ohrožuje jeho psychickou a/nebo fyzickou integritu, resp. život. Přitom na počátku nemusí jít o viditelně patologické, asociální chování; na prvý pohled nevinné telefonické a virtuální pronásledování expartnera (e-maily, sms zprávami, apod.) se však časem může zvrhnout v jeho permanentní obtěžování, vedoucí nikoli výjimečně až k pokusu jej fyzicky zlikvidovat.

Hranice mezi tím, co je ještě sociálně akceptovatelné a na co již je třeba nahlížet jako na patologický projev chování, není přitom jednoznačně stanovená, a k jejímu překročení může často dojít nenápadným způsobem, kdy pronásledování oběti postupně nabývá na intenzitě a teprve od určitého okamžiku se pro ni stává skutečně nebezpečnějším.

---

2 ZBOŘÍLOVÁ, K. Stalking pohledem jeho obětí, *Psychologie pro praxi*, 2009, č. 3-4, s. 28-30

*Zcela jistě je však taková hranice sociálně konformního chování překročena v okamžiku, kdy se pachatel začne vůči oběti chovat násilně nebo v případech, kdy je z okolností případu zřejmá bezvýslednost jeho snahy získat přízeň oběti, navzdory tomu však v jejím pronásledování v řádu měsíců až let neúnavně pokračuje.*³

V rámci expartner – stalkingu byla zaznamenána specifická forma nebezpečného pronásledování, které se objevuje při svěřování dítěte do výchovy po rozvodu. Rodič (nejčastěji otec) provádí stalking jako „truc“ bývalému partnerovi, kterému bylo dítě svěřeno. Jde o uspokojování svých potřeb, své msty, přičemž potřeby a přání dítěte jsou naprosto opomíjeny a přehlíženy.

Dále se se stalkerem setkáváme v posudcích mladistvých, kdy si adolescenti (obvykle jde o skupinu) vyhlédnou více méně náhodnou oběť, buď jen k vystrašení nebo okradení či vykonání příležitostného fyzického násilí. Většinou je to v místě, kde se v blízkosti pohybovali další lidé a mladiství si testují jejich reakce či spíše nereakce. Takový stalking přechází v další společenský patogen – šikanu.⁴

2.2 Přírozené druhy reakcí na pronásledování

Pro efektivní řešení případů stalkingu v praxi (tzv. management případu) je velmi typický individuální přístup. Každý případ je totiž jedinečný, a proto je nutno jej samostatně analyzovat a vyhodnotit.

Řešení situace bývá pragmatické. Je třeba přihlížet ke skutečným potřebám oběti, k ovlivnitelnosti pachatele a k dostupným zdrojům. Cílem obětí pravidelně bývá snaha zajistit fyzickou bezpečnost oběti a stalking zastavit.

V první řadě je možno se setkat s tím, že oběti mají tendenci důsledně ignorovat veškeré pokusy o kontakt. Oběť pak stalkerovi jednoznačně a přesvědčivě sděluje, že si s ním nepřeje žádný kontakt. Formulace odmítnutí musí být z pohledu stalkera pádná, má totiž tendence překrucovat realitu. Po odmítnutí je třeba vytrvat u nulové reakce.

---

3 VÁLKOVÁ, H. Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech, *Trestněprávní revue*, 2009, č. 9, s. 257

4 PAVLOVSKÝ, P. a kol. *Soudní psychiatrie a psychologie*, 3. vyd., Praha: Grada Publishing, 2009, s. 160

Dále mají oběti tendenci vyhýbat setkáním a jít stalkerovi z cesty. Oběti často tuto aktivitu paradoxně vnímají jako nespravedlivou a argumentují, proč ony se měly omezovat, když nic zlého neudělaly. Změna životních návyků totiž téměř vždy znamená přetrhání původních vazeb a kontaktů a další podstatná omezení. V rámci této strategie se však uplatňuje pravidlo pragmatismu – změnou svého chování může oběť nepřímo ovlivnit chování stalkera.

Pakliže obtěžování trvá delší dobu, oběť se zpravidla snaží stalking dokumentovat a shromažďovat důkazy. I když první reakce na další dopis, sms či email bývá impuls zprávu zničit, dochází obětem, že to není správný postup. Oběť by měla dokumentovat a archivovat veškeré stalkerovy aktivity a tyto důkazy uchovávat na bezpečném místě. Takto shromážděné informace jsou cenné nejen pro právní postup, ale taktéž pro posouzení rizik další eskalace.

V krajním případě, se oběti dostávají do úzkých a mají tendenci své problémy sdílet; stalking se pak dává k uveřejnění a oběti informují okolí. Mnoho obětí se za pronásledování stydí. Informace o tom, co se děje, by však oběť neměla tajit před svým soukromým okolím ani na pracovišti. Doporučuje se promluvit si s důvěryhodnými osobami, zejména členy rodiny, přáteli, sousedy, zaměstnavateli, spolupracovníky, apod. Včasné zveřejnění stalkingu zvyšuje možnost ochrany oběti a taktéž brání stalkerovi v manipulaci s okolím. Z pohledu oběti se navíc jedná o ofenzivní strategii, která ji dodává pocit síly a kompetence. Další aktivní strategií je vyhledání pomoci a podpory. Může se jednat o pomoc laické i odborné veřejnosti. Oběť se tak např. může svěřit důvěryhodné osobě, kontaktovat Bílý kruh bezpečí, Policii ČR, atp.⁵

2.3 Kdy se stalking považuje za trestný čin

Domnívám se, že v rámci nebezpečného pronásledování, které by mělo být vnímáno jako určitá skutková podstata trestného činu, velmi záleží na motivaci jednání pachatele.

---

⁵ ŠIMRODOVÁ, A. „*Stalking*“ z *kriminologického pohledu se zaměřením na pachatele a oběť* [online]. In epravo.cz [cit. 07.12.2014]. Dostupné z <http://www.epravo.cz/top/clanky/stalking-z-kriminologickeho-pohledu-se-zamerenim-na-pachatele-a-obet-73846.html>

Je notoricky známým faktem, že u člověka může být trestná činnost nastartována udržována v chodu rozmanitými hybnými silami.

V rámci projednání návrhu nového trestního zákoníku v ústavně právním výboru Poslanecké sněmovny však došlo ke schválení jedné, resp. jediné nové skutkové podstaty trestného činu oproti vládnímu návrhu, a to právě trestného činu nebezpečného pronásledování, který byl zařazen jako nový § 354 trestního zákoníku.⁶

Skutková podstata definuje trestný čin stalkingu v § 354 jako dlouhodobé pronásledování, které může ze strany pachatele spočívat v následujících jednáních vůči jeho oběti:

- vyhrožování ublížením na zdraví nebo jinou újmu jí nebo osobám jí blízkým,
  - vyhledávání osobní blízkosti či sledování,
  - vytrvalé kontaktování všemi možnými způsoby,
  - omezování v obvyklém způsobu života, nebo
  - zneužití osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,
- pokud je toto jednání způsobilé vzbudit v oběti důvodnou obavu o její život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jí blízkých.⁷

V případě že budou pachatelem použity při dlouhodobém nebezpečném pronásledování i uvedené podstatně intenzivnější výhrůžky („usmrcením, těžkou újmu na zdraví nebo jinou těžkou újmu“), bude třeba to vyjádřit souběhem dvou trestných činů podle § 353 (nebezpečné vyhrožování) a § 354 (nebezpečné pronásledování) trestního zákoníku. Podobně bude přicházet v úvahu i souběh s dalšími trestnými činy, zejména s vydíráním nebo trestnými činy proti životu a zdraví (§ 140, § 145, § 146 trestního zákoníku atd.).⁸

Při posuzování trestnosti stalkerova jednání se v první řadě přezkoumá, jak psychopatologické symptomy ovlivňují stalkerovu soudnost a jeho schopnost ovládat se. „*U psychotických stalkerů je třeba analyzovat, zda psychotické symptomy působí na stalkerovo chování motivačně. Tak tomu bude např. tehdy,*

---

6 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění (dále jen „trestní zákoník“)

7 Systém ASPI: [cit. 08.12.2014]: ASPI_ID OVZ-LIT34565CZ. *Trestněprávní postih nebezpečného pronásledování, tzv. stalkingu*. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X

8 LANGHANSOVÁ, H. Nový paragraf v trestním zákoně. Malý dárek osobám týraným ve společné domácnosti, *Via Iuris – bulletin práva veřejného zájmu*, 2003, č. 6, s. 4

je-li stalker ve své chorobné lásce nezvratně přesvědčen o tom, že mezi ním a jeho obětí je milostný vztah, přičemž ve skutečnosti žádný takový vztah neexistuje.

V takovémto případě je stalkerovo chování determinováno jeho chorobnou láskou a je nutno předpokládat značné omezení jeho zdravého úsudku. Stejný případ nastává také tehdy, kdy je stalkerovo chování determinováno trvalým pocitem křivdy nebo stihomamem. Je však rovněž možné, že stalkerovo chování není vůbec v žádné relaci s jeho psychotickými prožitky, nýbrž je vyvoláno komorbidní antisociální poruchou osobnosti.“⁹

Aby bylo možno nebezpečí stalkingu prostředky trestního práva účinně, tzn. ještě včas mohlo čelit, vychází právní vymezení stalkingu v zemích, které již ve svých trestních kodexech takovou skutkovou podstatu mají, z mnohem mírnějších podmínek. K právní kvalifikaci jednání ve smyslu stalkingu není např. třeba, aby bylo použito k vynucení kontaktu s obětí násilí, stačí její tvrdošíjně obtěžování všudypřítomnou bezprostřední či zprostředkovanou přítomností stalkera. Přitom ovšem nelze opomenout zjištění prokázané řadou výzkumných studií, že totiž na počátku nebezpečného pronásledování často bývá právě „jen“ obtěžování oběti, které zejména v první skupině případů rekrutujících se z řad bývalých partnerů může skončit i smrtí oběti.

Z právního hlediska tak například logicky vyvstává otázka, do jaké míry kriminalizovat výhrůžku, spojenou s nebezpečným pronásledováním. Nejvyšší soud judikoval, že „výhrůžku u přečinu nebezpečného pronásledování je vždy třeba posuzovat podle všech okolností, konkrétní situace a osoby pachatele. Výhrůžka musí být objektivně způsobilá vzbudit důvodnou obavu, aniž je nutné, aby u poškozeného takovou obavu skutečně vyvolala. Znak omezování v obvyklém způsobu života je třeba posuzovat vždy z hlediska subjektivně pociťované újmy, nikoli z hlediska jakéhosi způsobu života obvyklého, průměrného.“¹⁰

---

9 DRESSING, H. a kol. Posuzování stalkingu z kriminalistického a psychiatrického hlediska, *Trestněprávní revue*, 2007, č. 10, s. 280

10 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 9. 2011, č. j. 8 Tdo 1082/2011

3 PRONÁSLEDOVATEL (STALKER)

3.1 Pojem

Pro pachatele trestného činu nebezpečného pronásledování se vžilo označení „stalkeři“. Pachatelem trestného činu nebezpečného pronásledování může být kterákoli fyzická osoba.

Z kriminologických výzkumů vyplývá, že nejčastěji se jedná o bývalé partnery, relativně časté je i zastoupení osob s duševními poruchami a mezi stalkery patří i obdivovatelé známých osobností.

Přesto, že každý případ se liší, v průběhu času se chování stalkera typicky stává více a více výhrušným, závažným a násilným. Aktivita pachatele se obvykle stupňuje od toho, co může oběť považovat pouze za otravné či dotěrné, do takového stupně, že chování pachatele je posedlé a nebezpečné.

Stalking se objevuje ve velmi různých situacích a mezi lidmi majícími různé vztahy, mezi spolupracovníky, mezi známými, mezi bývalými partnery i mezi osobami, které se neznají. Stalkeři pocházejí z různých sociálních vrstev a věkových kategorií. Převážná většina z nich jsou muži a je jim mezi 30 a 40 lety.

Příznačné je, že je mezi stalkery mnoho osob, kterým se zhroutil partnerský vztah. Častá je i nezaměstnanost stalkerů či fakt, že o své místo přišli v důsledku zaneprázdnění jejich činností. Záměr pachatelů pokrývá širokou škálu.

Může jít o touhu po kontaktu a kontrole, o posedlost, žárlivost nebo vztek. Stalker může cítit intenzivní přitažlivost k oběti nebo také extrémní nenávisť.

3.1.1 Kdo jsou pronásledovatelé

V dosud projednávaných případech jednoznačně převažují mezi pachateli muži. Nejpočetněji pak byli zastoupeni pachatelé v mladším či středním věku, tedy nejčastěji v kategorii 18–40 let. Naproti tomu starší 61 let nebyl ani jeden pachatel.

I tato zjištění podporují výše uvedený předpoklad o budoucím rozvoji cyberstalkingu, když zejména u mladších osob lze předpokládat schopnost využití moderních technologií.

Co se týká sociálního statusu pachatelů, převažují zaměstnaní lidé. Naopak osob bez pravidelného měsíčního příjmu byla jen třetina. Rozhodně se tedy v České republice neprokázal předpoklad, že se stalkingu budou dopouštět sociálně znevýhodněné osoby.

Pokud jde o pachatele prvotrestané, ti v případech projednávaných u Okresního soudu v Přerově tvořili těsnou menšinu.

„Recidivisté byli v minulosti nejčastěji odsouzeni za násilnou trestnou činnost, a to v několika případech za násilnou trestnou činnost vůči stejné osobě poškozeného. Lze tedy dovodit, že ani předchozí odsouzení nevedlo ke zlepšení jejich přístupu k poškozenému.

Přitom v posuzovaných případech se intenzita zásahů do osobní sféry poškozeného stupňovala, stejně jako tomu je působením času u samotného stalkingu. To pak samozřejmě může v budoucnu ovlivnit také efektivitu dalšího odsouzení za stalking. V případě opakované recidivy násilných trestných činů je tedy u rozsudků postihujících stalking zřejmě vhodné uvažovat o uložení vhodné psychoterapie jako prevence dalších recidiv tohoto charakteru.

Dále z uvedeného vyplývá, že násilné trestné činy ve spojení se stalkingem by měly být nejlépe zachyceny v počátečních stadiích. Včasný zákrok může pomoci zabránit fatálním následkům, kdy podle zahraničních výzkumů končí 4 % stalkingů smrtí poškozeného.

Ostatně právě pro zabránění takto závažným následkům byla úprava stalkingu přijata jako řešení případů podobných vraždě mladé ženy, M. Maličkové, z roku 2007. Její příběh je klasickým „stalking story“. Žena se v práci pokusila pomoci novému kolegovi, P. Hanušovi. Ten však zneužil její dobré vůle a začal ji pronásledovat, zasílat maily, nevyžádané dárky. Celá situace vyústila v jeho násilné jednání, kdy jí mj. poškozoval auto, plival do obličeje atd. Žena se obrátila na všechny dostupné instituce včetně Bílého kruhu bezpečí, svůj příběh zveřejnila také v televizi. Drápal/Hanuš byl za své násilné jednání odsouzen k trestu 200 hodin obecně prospěšných prací, který však neodpracoval. Ačkoli žena měla bezpečnostní plán, podařilo se mu ji jednoho dne zastihnout v noci samotnou při cestě domů. Na místě ji ihned surově ubil, jak avizoval předem. Stalo se tak téhož dne, kdy mu byl trest obecně prospěšných prací přeměněn na nepodmíněný. Tato

přeměna trestu tedy již mladou ženu neochránila. Z uvedeného je zřejmé, že jde zpočátku o typický průběh stalkingu, který nebyl včas pachateli znemožněn, pachatel nebyl psychiatricky léčen, a došlo k eskalaci násilí. Ve zkoumaných řízeních vedených u Okresního soudu v Přerově byla osobnost pachatele předmětem znaleckého zkoumání pouze ve 20 % případů, což bylo dáno zejména povahou řízení o přečinu, tedy zkráceným řízením.¹¹ Takový příběh stalkingu, který končí vraždou, je nicméně spíše výjimkou. Akty fyzického násilí v rámci stalkingu většinou nedosahují závažnosti trestného činu, není tím vyloučeno spáchání přestupku, avšak stupeň násilí typicky eskaluje, vraždou pak končí cca 2 % případů.¹²

Lze shrnout, že z demografického hlediska stalkeri pocházejí ze všech sociálních vrstev a věkových kategorií. Zhruba 80 % stalkerů jsou muži, většině z nich je mezi 30 a 40 lety. Průměrný věk stalkerů je tedy ve srovnání s věkem jiných pachatelů spíše vyšší.

Mnoho stalkerů je nezaměstnaných nebo o své místo přišli, protože jim jejich činnost zabírala příliš mnoho času. Je příznačné, že mezi stalkery je mnoho osob, jimž se zhroutil partnerský vztah.

Existuje mnoho metod, jak stalkery podle nejrůznějších kritérií typologizovat, avšak žádná typologie nebyla dosud všeobecně přijata. Pro posuzování trestnosti a stanovení prognózy se zřejmě nejlépe hodí tzv. klasifikace vícerozměrná.¹³

3.1.2 Psychické a behaviorální profily pronásledovatelů

Samotný stalking zabere pronásledovateli poměrně značné množství času, například dle pro stalking typických velmi obsáhlých písemných projevů pachatelů lze usuzovat, že stalkeri tráví ohromné množství času přemýšlením o své oběti i mimo samotný výkon pronásledování; už z toho lze usuzovat, že stalking není pro pronásledovatele kratochvílí ani koníčkem, nýbrž obsesí.

---

11 HORÁKOVÁ, M. Stalking – první zkušenosti, *Trestněprávní revue*, 2012, č. 10, s. 222

12 ČÍRTKOVÁ, L. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking), *Kriminalistika*, 2004, č. 4, s. 274

13 DRESSING, H. a kol. Posuzování stalkingu z kriminalistického a psychiatrického hlediska, *Trestněprávní revue*, 2007, č. 10, s. 279

Dle starších studií byl stalker charakterizován častým výskytem strukturálních poruch osobnosti jako narcismus, hysterická porucha či tzv. hraniční osobnost. Různé charakteristiky jsou pak v odborné literatuře stále přisuzovány jednotlivým typům stalkerů, například bývalí partneři obvykle nejsou psychotičtí, ale zato bývají více násilničtí.

Podle jiné studie mohou některé charakteristiky, jako například patologická a pokračující žárlivost, dokonce sloužit jako indikátor budoucího stalkingu.

I když tyto dříve dominantní psychopatologické koncepce nejsou vyvráceny, v současnosti jsou považovány spíše za omezeně aplikovatelné a doplňkové.

Rovněž však ani nelze ignorovat nápadnou podobnost povahových rysů u jednotlivých typů stalkerů mezi jednotlivými studiemi. Problémem je zejména způsob zjišťování takových osobnostních poruch, kdy jsou stalkeri vyšetřováni uprostřed krize, kterou procházejí. Není pak možné spolehlivě rozlišit, zdali se jedná pouze o extrémní reakci jinak normální osobnosti, či zdali se jedná o skutečnou, trvající poruchu.¹⁴

Nejčastěji se uvádí následující tripartice pachatelů této trestné činnosti:

- a) **erotoman**: jedná se asi o 10 % případů stalkingu, pachatelem je (dosti paradoxně se zřetelem k výše uvedeným demografickým rozborům) často žena, umanutě přesvědčená o tom, že ji miluje společensky výše postavený muž – riziko fyzické agrese je poměrně malé, ale obtěžování je o to delší;
- b) **posedlý milovník** (*love obsessional*): tvoří asi 30 % případů stalkingu, tento druh má na svědomí fanatický fanoušek, který ani svou oběť nemusí osobně znát (neboť jde o obecně známého umělce), jde hlavně o případy, kdy posedlost doprovází jiná duševní porucha, a proto je jednání pronásledovatele často nepředvídatelné; mnoho takových stalkerů trpí schizofrenií či bipolární poruchou a jen ve velmi málo případech má stalker nějaký dlouhodobý intimní vztah;
- c) **běžný obsedantní pronásledovatel** (*simple obsessional*): většina pachatelů; mají k oběti určitý reálný vztah (expartnerský, profesionální, sousedský aj.), doba obtěžování nemusí být nijak dlouhá, ale riziko násilí je značné, neboť pachatel cítí újmu, křivdu apod. Velmi často bývá tento typ stalkingu dodatkem domácího

---

14 ČÍRTKOVÁ, L. Expartner stalking a jeho podoby, *Právo a rodina*, 2011, č. 2, s. 2

násilí. Charakterizované vztahy nemusí být vždy intimní, ačkoli v naprosté většině jde o vztahy ex-manželů či ex-přátel.¹⁵

3.1.3 Psychologické projekty pronásledovatelů

Psychologické projekty mívají za úkol zjistit, jaké povahové vlastnosti stalkerů jsou pro pachatele typické, tudíž je možno je chápat jako osobnostní pozadí, které usnadňuje vznik stalkingu.

Po metodologické stránce si zachovává většina studií klasickou podobu. Skupina stalkerů je podrobena různým psychologickým zkouškám (testům), hledají se společné charakteristiky, výsledky jsou rovněž porovnávány s kontrolní skupinou. Z četného množství různorodých a částečně rozporuplných závěrů lze zmínit dva zajímavé projekty.

Dle **prvního výstupu** se studie většinou kloní k tomu závěru, že stalking je více ovlivněn osobností pachatele nežli situačními faktory. V literatuře se hovoří o charakterologických příčinách. Z toho plyne také předpoklad, že chování oběti má na spuštění stalkingu žádný či jen nepatrný vliv. Problém tak tkví v pachatelově osobnosti a nikoliv v oběti. U většiny stalkerů se jako bazální zdroj problémového chování zjišťuje tzv. nejistá vazba, která se projevuje citovou ambivalencí, nejistotou, agresivitou a neschopností řešit závislost na vztahu. Ovlivnitelnost nebo možnosti změnit tuto charakteristiku, která se utváří v raném dětství na základě interakce dítěte a matky, je zhodnocována spíše skepticky. V praxi to má ten význam, že není snadné změnit chování stalkera terapeuticky.

Druhý výstup také poukazuje na poměrně významné rozdílnosti v osobnostech mužských a ženských stalkerů. Jedna z dimenzí, ve které se značně liší coby pronásledovatelé muži od žen, je definována jako schopnost řešit problémy. Zatímco muži si vedou na této stupnici poněkud nízko, ženy naopak vykazují velice slušné výsledky. Zdá se proto, že muži se uchylují ke stalkingu, protože neumí řešit vztahové problémy jiným způsobem než umanutostí. Ženy naopak volí stalking promyšleně a kontrolovaně. Je tedy pravděpodobné, že stalking může být u obou pohlaví syceno odlišnými osobnostními dispozicemi. Na asymetrii mezi mužskými a ženskými vzorci erotománie upozorňovaly už klasické

---

15 PINALS, D. A. *Stalking*, 1. vyd., New York: Oxford University Press Inc., 2007, s. 33-34

klinické výzkumy ve 20. století. Všimly si například toho, že erotománie postihuje muže všech věkových kategorií, zatímco u žen se objevuje zejména ke konci fertility, tedy ve věku kolem čtyřicítky a pozdějším.¹⁶

---

¹⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*, 1. vyd., Praha: Grada Publishing, 2008, s. 71-72

4 TYPOLOGIE PRONÁSLEDOVATELŮ

4.1 Typologie podle motivace

Ze všech známých motivů a motivačních konstelací jsou u patologických jevů některé motivační situace pravděpodobnější než jiné. Je vhodné uvažovat o variantě instrumentální motivace, afektivní motivace a deviantní motivace. V prvním případě (**instrumentální motivace**) figuruje násilí jako logický nástroj k dosažení plánovaného záměru, čin je pečlivě promyšlený. Případ **afektivní motivace** jsou vztahové, partnerské delikty – ve hře jsou emoce (obvykle strach, zoufalství, zklamaná láska); použité násilí, vyvolané silným rozrušením, obvykle nepamatuje na následky. Konečně **deviantní motivace** představuje sběrný koš pro různé podoby násilí, které spojuje fakt, že pachatel trpí jistou duševní poruchou.¹⁷ Je dostatečně zjevné, že trestný čin nebezpečného pronásledování může mít podobu všech tří uvedených „spouštěčů“.

Nejznámější je typologie stalkerů, kterou postuloval australský výzkum publikovaný v roce 1999. Autoři studie popsali celkem pět typů stalkerů podle jejich motivace:

Odmítnutý (rejected stalker): stalking má za cíl obnovit ukončený vztah nebo se pomstít za odmítnutí, pohnutkou bývá hypertrofovaná žárlivost, frustrace ze žádostivosti, pachatel se typicky dopouští hrubostí a tropí „scény“. Může jít o vztah intimní, rodinný, pracovní či obchodní ale i o vztah terapeutický (např. pacient zamilované do své psycholožky). Intrusivní chování je následkem touhy stalkera obnovit vztah anebo je pomstou za odmítnutí. Může ale jít také o kombinaci obou těchto prvků. Stalking je u těchto pronásledovatelů kompletně či alespoň zčásti substitucí, náhražkou za ukončený vztah.

Hledač intimacy (intimacy seeker): z nedostatku reálných vztahů dojde k nalezení fiktivního vztahu k cizí či povrchně známé osobě (často např. „hvězda“, známá osobnost), rušitel touží po akceptaci danou osobou a nekriticky ji předpokládá. Negativní reakci oběti na pokusy o kontakt pronásledovatelé nepřijímají, jsou vůči ní odolní a dokonce jí odmítají uvěřit. Odmítnutí opětovně interpretují v jiném

---

¹⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*, 2. vyd., Praha: Portál, 2004, s. 121

smyslu, přikládají mu jiný (pro ně pozitivní) význam. Tito stalkeri neusilují většinou přímo o sexuálně laděný vztah. Jejich chování může být motivováno touhou po přijetí idolem, uctívanou osobou. Stalking je pak udržován produkcí fantazií o kontaktu s pronásledovanou obětí. Stalker se živí představami o vzájemném, opěťovaném vztahu. Absentují ovšem agresivní fantazie. Pronásledovatelé tohoto typu mívají obvykle vyprázdněný život, smyšlený vztah je zpravidla jediným v jejich životě.¹⁸

Nekompetentní svůdce (incompetent suitor): v této skupině figurují sociálně a interpersonálně málo zdatní jedinci, kteří se nedokáží smířit s absencí citové odezvy, jde jim primárně o intimní sblížení a kontakty. Stalker chce nějaký poměr, ale nehledá nutně opěťovaný vztah, jde mu pouze o schůzku (rande). V této skupině stalkerů jsou často společensky a osobnostně málo zdatní jedinci. Díky své asociálnosti mají zkušenost s celou řadou odmítnutí od opačného pohlaví. Odmítnutí je však většinou neodrazují, najdou si brzy jinou oběť.

Nenávistný slídlil (resentful stalker): východiskem se stává vysněná či opravdová újma, kterou však pachatel připisuje oběti (např. mladý nezaměstnaný si vyhlédne ženu středního věku, která mu připadá příliš šťastná a bohatá – a to na jeho úkor), vyniká vytrvalostí a rafinovaností pronásledování, které mu přináší uspokojení. Stalker tohoto typu vynikají ve vyhrožovacích a zastráňovacích aktivitách. Jejich oběť může být individuum, ale dokonce i kolektiv, o němž se pronásledovatel domnívá, že jej poškodil. Stalker se paradoxně cítí být sám obětí a je přesvědčen, že je v právu. Obtěžování mu přináší uspokojení, jejich motivací je moc a kontrola nad obětí.

Predátorský násilník (predatory stalker): vyznačuje se sněním o fyzickém násilí na oběti, často se jedná o sexuálního agresora, pociťuje okouzlení a slast z ovládnání a kontroly oběti. Jeho motivací je samotné útočné chování. Stalking zahrnuje v tomto případě širší záběr patologických způsobů chování a je typický svou systematičností a promyšleností ze strany stalkera. Pronásledovatel shromažďuje informace o oběti, přemýšlí o útoku a často se dopouští voyerství. Tyto části pronásledování probíhají většinou skrytě, protože stalker nechce vyplašit

---

18 VITOUŠOVÁ, P., ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007, s. 119

svou oběť před samotným útokem. Jedná se o statistiky méně početnou skupinu pronásledovatelů.¹⁹

Následující tabulka uvádí zjištěnou incidenci verbálního a fyzického násilí podle skupin právě uvedené klasifikace pachatelů.

Tabulka 1: Frekvence násilných aktů podle typologie pachatelů stalkingu

	Odmítnutý	Hledač intimity	Nekompetentní svůdce	Nenávistný slídlil	Predátorský agresor
Vyhrožování oběti	74 %	51 %	25 %	87 %	37 %
Vyhrožování třetí osobě	47 %	41 %	8 %	42 %	0 %
Násilí vůči oběti	59 %	24 %	21 %	29 %	50 %
Hmotná újma	62 %	32 %	12 %	30 %	25 %

Zdroj²⁰

Pakliže vyhodnotíme data v tabulce tak, že nejzávažnější patologickým chováním stalkera je fyzické násilí, zjistíme poměrně překvapivě, že nejnebezpečnějším pronásledovatelem není predátorský násilník, nýbrž stalker odmítnutý. S tímto závěrem ovšem ztotožňují i někteří další autoři.²¹

Výše uvedená typologie nemusí být úplná. Někteří autoři do členění stalkerů dle jejich motivace řadí ještě dvě další kategorie: poblouzněný milovník a cyberstalker (počeštěně také „kybestalker“):

Pblouzněný milovník (erotomaniac and morbidly infatuated stalker) věří, že je do něj oběť zamilovaná. Veškeré chování oběti interpretuje tak, aby podporovalo jeho iluzi. Je přesvědčen, že se jeho vysněná romance stane pevným vztahem. Obvykle si vybírá oběť s vysokým sociálním statutem. Může trpět akutní paranoiou. Zpravidla nereaguje na jakékoli právní řešení (policie, soud). Pokud se nedostane do péče psychologa, obvykle ve stalkingu dál pokračuje.

Kyberstalkeréři (cyberstalkers) patří do kategorie pronásledování, při němž stalker využívá informační a komunikační technologie (internet, mobilní telefony).

19 VISINGER, R. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou, *Trestněprávní revue*, 2009, č. 11, s. 332- 333

20 tamtéž, s. 333

21 MAREŠOVÁ, A. Sociálně patologické jevy, *Trestněprávní revue*, 2010, č. 2, s. 55

Kyberstalkeři využívají diskusní fóra, ve kterých se pod falešnou identitou snaží kontaktovat oběť, případně získávají informace o oběti od ostatních uživatelů internetu. K tomuto účelu mohou využívat také různé typy spywarových programů. Kyberstalkeři, kteří k pronásledování využívají pouze informační a komunikační technologie, se nikdy neuchýlí k fyzickému útoku. Kyberstalking jako doprovodný jev můžeme nalézt u všech výše uvedených kategorií. Každý stalker tedy může být zároveň i kyberstalkerem.²²

4.2 Typologie podle cíle (kazuistika)

Většina forenzně zaměřených studií se usiluje o objasnění psychologie stalkerů a jejich utřídění do určitých typů podle kritéria typu oběti (celebrita, bývalý partner), předcházejícího vztahu k oběti (ano – ne) a osobnosti pronásledovatele (psychopatická či psychotická). Naznačená kritéria zkombinoval v roce 1993 Holmes a rozčlenil je do šesti základních skupin: pronásledovatel celebrit, pronásledovatel ex-partnera, pronásledovatel politiků, pronásledovatel z vášně, pronásledovatel ze zjištěné motivace a pronásledovatel zhrzený a odmítnutý v lásce²³:

Pronásledovatel celebrit (celebrity stalker) zapadá do výše uvedené kategorie hledačů intimity. Světově nejproslulejším celebrity stalkerem se stal Američan Jack Jordan, pacient s psychiatrickou diagnózou, který začal v roce 2005 pronásledovat americkou herečku a modelku Umu Thurman. Jeho obtěžování zahrnovalo časté telefonování oběti, posílání dopisů a e-mailů, vtírání se na místo natáčení filmu a nakonec vyhlížel herečku i před jejím domem v New Yorku. Jordan také kontaktoval hereččiny rodiče a zanechával jí u nich vzkazy. V roce 2007 byl Jordan zatčen policií před hereččiným domem a byl obviněn ze stalkingu; byl odsouzen ke tříletému podmíněnému trestu a psychiatrickému léčení.²⁴

Pronásledovatel ex-partnera (domestic stalker) je poměrně častým typem stalkera. Jedná se o vysoce rizikovou skupinu obětí stalkingu, která je prováděná

---

22 KOPECKÝ, K. *Stalking a kyberstalking, nebezpečné pronásledování*, 1. vyd., Olomouc: NET UNIVERSITY, 2010, s. 7

23 ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*, 1. vyd., Praha: Aleš Čeněk, 2004, s. 231

24 HARDER, Ch., J. *Entertainment Litigation*, 1. vyd., New York: Oxford University Press, 2011, s. 844-845

bývalými partnery. Vyhodnocení několika set vražd a pokusů o vraždu bývalými nebo současnými partnery ukázalo, že více než 2/3 pachatelů se v předchozích 12 měsících dopouštěli na své oběti stalkingu.²⁵ Jiné odhady uvádějí, že riziko vraždy se statisticky zvyšuje 25násobně, pokud jsou ženy cílovým objektem stalkingu prováděného bývalým přítelem nebo exmanželem.²⁶

Pronásledovatel politiků (political stalker) je stalkerem zaměřeným na reprezentanty veřejné správy. Typickým představitelem tohoto typu pronásledovatele je Ladislav Janoušek, který dlouhodobě obtěžoval starostku Horního Slavkova Janu Vildumetzovou. Zahrnoval jí spoustou SMS i intimního charakteru. Když ho odmítla a podala trestní oznámení pro podezření z nebezpečného pronásledování (stalkingu), stal se z Janouška grafoman a potíživista. Začalo to pronásledováním, pokračovalo šikanou úřadu a pomluvami, pak přišly na řadu osobní urážky. Janoušek byl prověřován soudem, ale byl zproštěn obžaloby.²⁷

Pronásledovatel z vášně (lust stalker) je stalkerem, v jehož chování je v prvním plánu zvýrazněna sexuální motivace. Jako takový stalker proslul Štefan Závec, který obtěžoval od listopadu 2007 do května 2008 o 20 let mladší ženu, která pracovala v jeho oblíbené pizzerii. Vulgárně ji urážel, špehoval a naháněl autem, bombardoval ji SMS zprávami, nechtěnými pozornostmi, nakonec i výhrůžkami (ženě i jejímu partnerovi vyhrožoval zabitím). Ženu za 7 měsíců pronásledování telefonicky kontaktoval nejméně ve 498 zjištěných případech. Byl odsouzen ke 2 letům odnětí svobody nepodmíněně.²⁸ **Pronásledovatel ze ziskové motivace** (hit stalker) je poměrně řídkým zjevem; tento stalker má na zřeteli především hmotný zisk. Pronásleduje oběť účelově, hrozí fyzickým násilím, aby od ní nebo od třetí osoby získal peníze. Toto jednání dle mého soudu bývá soudy vyhodnoceno nikoliv jako nebezpečné pronásledování, nýbrž jako vydírání. Příkladem takového stalkera je Američan Richard Kulinski, zvaný médii také jako *The Iceman Tapes*,

---

25 ČÍRTKOVÁ, L. Expartner stalking a jeho podoby, *Právo a rodina*, 2011, č. 2, s. 3

26 TŮMOVÁ, Š. *Stalking – stalkéřství – nová forma psychického teroru*, [online]. [cit. 09.12.2014]. Dostupné z <http://afp.wz.cz/clanky.doc/Stalking.doc>

27 ZEMAN, B. *Vildumetzová = mafie, napsal pronásledovatel starostky sprejem na most* [online]. [cit. 09.12.2014]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/vildumetzova-mafie-napsal-byvaly-ctitel-starostky-sprejem-na-viadukt-1zm-/krimi.aspx?c=A121004_133740_vary-zpravy_slv

28 KOPECKÝ, K. cit. dílo, s. 9

který pracoval pro mafii jako nájemný vrah a proslul dlouhodobým pronásledováním svých obětí za účelem získání peněz.²⁹

Pronásledovatel zhrzený a odmítnutý v lásce (love-scorned stalker). Tímto typem stalkera bývají bývalí partneři, kteří stále doufají v návrat své lásky anebo lidé, kteří byli hned na začátku námluv svou obětí odmítnutí. Jako typický příklad může posloužit výše uvedený případ P. Hanuše.

---

29 DAVIS, J. A. *Stalking Crimes and Victim Protection*, 1. vyd., New York: CRC Press, 2001, s. 24

5 DRUHY STALKINGU

Z výše zpracovaných kapitol v podstatě vyplývá, že chování pronásledovatelů dokáže být velice rozmanité včetně toho, že stalkler dokáže používat kriminální postupy (násilí, ocerňování, ničení věcí oběti) stejně jako obecně neškodné postupy (zasílání dopisů, kontaktování přes internet); tyto zdánlivě neškodné pokusy o kontakt jsou ovšem dle mého názoru nelegální pouze do určité míry; pakliže přesáhnou únosnou mez a nabudou patologických a obtěžujících podob, mohou být už kriminalizovány. Důležité je tedy nahromadění těchto aktivit.

5.1 Základní projevy pronásledování

5.1.1 Kontaktování pomocí komunikačních prostředků

Mobilní telefony a internet dnes umožňují velmi jednoduchou cestu pro obtěžování vyhlédnuté oběti. Pronásledovatel tak může oběť obtěžovat opakovaně bez velkých investic. O telefonní teror jde v situaci, kdy volající do sluchátka mlčí, vulgárně oběť uráží nebo jí vyhrožuje. Výjimkou nejsou ani opakované telefonáty v nočních hodinách.

Dochází i k umístování písemných vzkazů na pracovní stůl oběti v kanceláři, umístování vzkazů do poštovní schránky, za stěrače vozidla. Obsahem těchto pokusů o kontakt mohou být výhrůžky, zastrašování, žádost o peníze anebo obscénní či erotické vzkazy. V jednom medializovaném případě nalézala žena na svém pracovišti fotografie, na kterých byla zachycena při své pracovní činnosti z předchozího dne. Do této kategorie spadají i pokusy o zasílání různých symbolických předmětů či jejich zanechávání poblíž oběti.³⁰

---

30 ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*, 1. vyd., Praha: Grada Publishing, 2008, s. 60

5.1.2 Slídění

Slíděním se rozumí vtírání se stalkera přímo do fyzické přítomnosti oběti, případně do místa jejího bydliště či příbuzných (rodičů). To samé platí o pracovišti oběti či prostoru, kde je uvyklá trávit svůj volný čas.

Ve výše uvedeném případě stalkera Jacka Jordana došlo k případu, že tento obtěžoval rodiče herečky Umy Thurman, přesvědčoval je, že je s obětí spřátelený a pokoušel se jí tak opakovaně kontaktovat a to přesto, že mu rodiče herečky nevěřili.³¹

Okolí pak někdy oběti domlouvá, aby byla rozumná, aby pochopila, proč se pachatel chová určitým způsobem, že mu nezájem oběti způsobuje psychickou újmu, že se vůči němu skutečná oběť chová necitlivě a bezohledně, nebo informuje pronásledovatele o záměrech skutečné oběti.

Jsou známy případy, ve kterých se stalker vetřel před dům oběti a v noci v autě přespával a dodával si tak iluzi, že spí společně se svou obětí. Byly také zaznamenány případy, ve kterých stalker vytrvale doprovázel oběť na ulici v její těsné přítomnosti, přičemž si jí zdánlivě nevšímal.³²

5.1.3 Psychický nátlak

Poměrně častý způsob stalkingu spočívá v osočování, nátlaku a psychickém deptání. Pachatel se až v polovině případů uchyluje k lživým a nactiutřačným pomluvám. Tyto výroky mohou být zveřejněny pomocí letáků, plakátů či jsou vyvěšovány na internetu.

Často se také můžeme setkat s tím, že stalker zveřejní telefonní číslo oběti s tím, že poskytuje sexuální služby. Ze stejné kategorie je vypsání falešného inzerátu do novin se jménem oběti; v takovém případě se pak oběť může s překvapením setkat se zájemci o koupi nemovitosti, kterou ovšem oběť vůbec neprodává.

Samostatnou kategorií jsou různé dehonestující nápisy, které o oběti stalker zanechává v místě jejího bydliště, na pracovišti či jiných prostorách, ve kterých jí to může ublížit.

---

31 HARDER, Ch., J. *Entertainment Litigation*, 1. vyd., New York: Oxford University Press, 2011, s. 845

32 VARGOVÁ, B. *Partnerské násilí*, 1. vyd., Praha: Linde, 2008, s. 53-54

Všem těmto aktivitám je společné, že se pronásledovatel pokouší dostat oběť pod tlak. Může jí tak například propíchat pneumatiky u vozu či uskladňovat odpad na jejím pozemku, vniknout do soukromí s úmyslem odcizit intimní předměty (fotografie, prádlo).

Velice účinnou a zároveň zákeřnou technikou jsou pak útoky stalkery proti domácím zvířatům oběti.³³

5.1.4 Fyzické násilí

Mezi specialisty panují různé názory na to, jaké podoby agrese lze zahrnout pod kategorii fyzického násilí, kterého se pochopitelně stalkeri také dopouštějí.

Někteří odborníci pod akty fyzického násilí zahrnují například i vytrvalé bušení a kopání do dveří. Většina autorů však pracuje s přísnějším vymezením, dle kterého se pod pojem fyzického násilí chápou hlavně napadání osob a sexuální útoky. Násilí v podobě fyzických útoků téměř pokaždé posouvají stalking z kategorie lehčích případů do kategorie mnohem závažnější. Uštědřování ran, úderů, kousanců a jiných ataků je obvykle vykládáno jako signál zvýšeného nebezpečí.

K závažným fyzickým útokům může docházet poté, co se oběť doposud stalkerovi vyhýbala a teprve v okamžik dostižení byla napadena.³⁴ Nikoliv výjimečně se také setkáváme v případě fyzických ataků s napadením za pomoci motorového vozidla. Najíždění na oběť je typickou agresivní situací fyzického násilí. Ve výše popisovaném případě stalker Štefan Zámec nejen pronásledoval svou oběť ve voze, ale vše vyvrcholilo tím, že se ženu pokusil vytlačit ve voze ze silnice.³⁵

Zvláštností extrémního fyzického násilí u stalkingu je jeho předchozí ohlášení. Poměrně mnoho pronásledovatelů se uchýlí k tzv. avizování, tj. že to, co hodlají učinit, oznamují předem. Avizují i nejtěžší zločiny, jakými je vražda,

---

33 ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*, 1. vyd., Praha: Grada Publishing, 2008, s. 62

34 tamtéž

35 KOPECKÝ, K. cit. dílo, s. 9

celkem otevřeně sdělují rovněž termín, kdy k ní dojde a dokonce i způsob provedení.³⁶

5.1.5 Cyberstalking

Výše již zmíněný pojem cyberstalkingu má bezprostřední vazbu na moderní světové propojení internetovou sítí. V případě cyberstalkingu jde tedy o zasílání různých zpráv pomocí instant messengerů (ICQ), chatu, prostřednictvím VoIP technologií, sociálních sítí, e-mailem apod. Ministerstvo vnitra ČR ve své Zprávě o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2012 zařadilo cyberstalking mezi časté typy informační kriminality.³⁷

Cyberstalking je možné rozdělit na přímý a nepřímý. Pod přímým cyberstalkingem se dá chápat využívání Internetu k zasílání nevyžádaných obtěžujících emailů nebo zpráv s nenávistným, nemravným či zastrašujícím obsahem adresovaných přímo pronásledované osobě – oběti.

Nepřímým cyberstalkingem se pak rozumí využívání Internetu k šíření nepravdivých či nenávistných zpráv nebo vyhrožování oběti, a to prostřednictvím webových stránek, diskusních fór, sociálních sítí a podobně.³⁸ „*K nejčastějším internetovým službám, které stalkeri využívají k útoku na svou oběť, patří:*

- *email – umožňuje pachateli zasílat textové, grafické, zvukové nebo audiovizuální zprávy a přímo tak obtěžovat svou oběť;*
- *internetové stránky – stalker může vytvořit internetové stránky, které budou obsahovat údaje o pronásledované osobě, ať už pravdivé (osobní informace, fotky, videa, dopisy ...) nebo smyšlené (falešné inzeráty nabízející prodej běžných výrobků, nemovitostí, inzeráty nabízející sexuální služby apod.);*
- *sociální síť – sociální síť je služba na Internetu, která registrovaným členům umožňuje si vytvářet osobní (či firemní) veřejný či částečně veřejný profil, komunikovat spolu, sdílet informace, fotografie, videa, provozovat chat a další aktivity,*

---

36 ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*, 1. vyd., Praha: Grada Publishing, 2008, s. 62

37 Ministerstvo vnitra ČR. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2012*. Praha: 2013, s. 60

38 Ministerstvo vnitra ČR. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2012*. Praha: 2013, s. 60

- chat – chat je krátká komunikace nebo rozhovor dvou nebo více lidí prostřednictvím komunikační sítě. Uskutečňuje se vždy v reálném čase. V užším smyslu se při chatu komunikuje formou psaného textu. V chatu tak může stalker doručovat zprávy nejenom své oběti, ale zároveň všem osobám účastnícím se chatu.“³⁹

Tabulka 2: Přehled konkrétních projevů chování pachatele

Chování	Četnost výskytu
telefonuje oběti	85 %
potuluje se v její blízkosti	68 %
pokouší se ji kontaktovat přes třetí osoby	65 %
vyptává se na ni v jejím prostředí	55 %
postává před jejím domem	54 %
zasílá jí dopisy	50 %
zasílá SMS	47 %
sleduje oběť	44 %
posílá jí dárky	43 %
beze slova postává (posedává) v její blízkosti	39 %
zanechává jí vzkazy na dveřích, v autě	35 %
zasílá jí emaily	35 %
pronásleduje ji autem	35 %
ničí její majetek	26 %
vniká do jejího bytu	18 %
zasílá jí šokující předměty	13 %
objednává zboží či služby jejím jménem	10 %

Zdroj⁴⁰

39 LOBOTKA, A. Cyberstalking, *Státní zastupitelství*, 2014, č. 4, s. 44

40 ŠTOČKOVÁ, V. *Nebezpečné pronásledování* [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.profem.cz/clanek.aspx?a=93>

6 PRONÁSLEDOVÁNÍ V POJETÍ LEGISLATIVY

Zviditelnění nebezpečného pronásledování a některých dalších forem obtěžování by mohlo být zlepšeno dalším rozlišováním legislativy, např. zavedením samostatné právní úpravy typu některých deliktních skutků. V českých poměrech rozlišování mezi konkrétními formami obtěžování typu *mobbing*, *stalking* či *bullying* je sice často vysvětlováno sociology a částečně obsaženo i v zákonodárství, ale dosud se běžně nestává předmětem soudních sporů.⁴¹

V této kapitole bude proveden rozbor pronásledování ve vazbě na české zákonodárství a dále pak i jeho komparace s vybranými zahraničními právními úpravami – bude se jednat o právní úprava rakouskou a německou, neboť jednak pokládám za zajímavé nazířít na právní úpravu našich sousedů a jednak i průzkum totožné jazykové mutace (němčiny) ve dvou různých právních řádech.

6.1 Pronásledování v českém zákonodárství

6.1.1 Trestní zákoník

Dne 1. 1. 2010, kdy nabyl účinnosti nový trestní zákoník, byl do českého trestního práva zaveden v § 354 také nový trestný čin nebezpečné pronásledování, označovaný též jako tzv. *stalking*. *Stalking*, který je obecně charakterizován jako úmyslné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu jejího života a vyvolává u ní obavu o její bezpečí nebo bezpečí jejích blízkých, je zákonem označován takto: „*Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že*

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,*
- b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,*
- c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,*
- d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo*

---

⁴¹ CVIKLOVÁ, L. Obtěžování jako forma diskriminace ve světle zahraniční teorie a judikatury, *Právní rozhledy*, 2011, č. 16, s. 584

e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,

b) se zbraní, nebo

c) nejméně se dvěma osobami.⁴²

Z uvedené sankce je zřejmé, že za všech okolností může být stalking v České republice postihován jedine jako přečin, přestože jde o úmyslný trestný čin. Konsekvence s tím spojené zahrnují zejména možnost uložení různých druhů alternativních trestů, jako např. trestu obecně prospěšných prací, peněžitého trestu, rovněž jde o možnost použití odklonů či v budoucnu plánované dohody o vině a trestu. Rovněž vzhledem k výměře umožňuje zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, vést řízení před samosoudcem a rozhodnout formou trestního příkazu. Zároveň na rozdíl od zahraničních úprav nejde o návrhový trestný čin, poškozený tedy nemusí sám iniciovat zahájení trestního řízení a je trestním řízením zatěžován co nejméně.⁴³

Trestný čin nebezpečného pronásledování (§ 354) je zařazený mezi trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných (hlava X.), a to do podskupiny trestných činů narušujících soužití lidí (díl 5.). Vysvětlením tohoto zařazení je zájem zákonodárce na ochraně nerušeného mezilidského soužití, které § 354 nepochybně sleduje. Stejně vhodné by bylo i jeho zařazení mezi věcně bližší trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství (hlava II., díl 2.), avšak vzhledem k tomu, že i skutková podstata trestného činu nebezpečného vyhrožování podle § 353 je uvedena mezi trestnými činy narušujícími soužití lidí, není ani zařazení § 354 do této podskupiny nelogické.⁴⁴

Objektem přečinu nebezpečného pronásledování, neboli zájmem, jenž je chráněn trestním zákoníkem, je ochrana nerušeného mezilidského soužití.

---

42 §354, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění (dále jen „trestní zákoník“)

43 HORÁKOVÁ, M. Stalking – první zkušenosti, *Trestněprávní revue*, 2012, č. 10, s. 221

44 Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb

V případě všech shora uvedených forem stalkingu je společným rysem záměr obtěžovat jiného natolik intenzivně, že to již ohrožuje jeho psychickou a v některých případech i fyzickou integritu.

Ne každý projev pachatele vůči poškozené osobě, jehož podstatou jsou výhrůžky způsobilé negativně působit na její psychiku, je možné hodnotit tak, že jeho obsahem byly naplněny zákonné znaky skutkové podstaty přečinu nebezpečného pronásledování dle § 354.

Skutek pachatele, který učinil jediný projev podřaditelný pod pojem pronásledování, tak nelze kvalifikovat podle § 354 odst. 1 jako přečin nebezpečného pronásledování, neboť tímto jedním, resp. jediným aktem nemůže být naplněn shora uvedený znak dlouhodobosti, jak to vyžaduje skutková podstata citovaného přečinu. V takovém případě by však přicházela v úvahu kvalifikace tohoto jednání jako trestného činu nebezpečného vyhrožování dle § 353 odst. 1 trestního zákoníku.⁴⁵

„Zmíněná dlouhodobost nebezpečného pronásledování je specifikována pro praxi jako alespoň 8–10 kontaktů po období minimálně 4–6 týdnů v závislosti na intenzitě, přičemž pokud je pronásledování intenzivnějšího charakteru, stačí pro úřady činné v trestním řízení obvykle jeho trvání po dobu 4 týdnů, v případě nižší intenzity pak kolem 6 týdnů. Nicméně, odborníci se rozcházejí ohledně přesného vymezení dlouhodobosti a intenzity jednání pachatele a deklarují, že je především potřeba přihlížet k individuálnímu případu, jeho průběhu a závažnosti.

U trestného činu nebezpečného pronásledování můžeme identifikovat několik specifických aspektů, které se nacházejí u jiných trestných činů jen zřídka. Především zahrnuje nutnost vyvolání určité emoce u oběti – důvodné obavy o život vlastní či bližních – nebo musí mít alespoň potenciál takovou emoci vyvolat. Aspekt emoce je součástí definice vcelku malého množství trestných činů, např. nebezpečného vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku). Další zvláštností tohoto trestného činu je, že u nebezpečného pronásledování jednotlivá jednání pachatele nemusí naplňovat skutkovou podstatu žádného trestného činu (např. zasílání zpráv či dárků), ale až kombinace provádění více těchto aktivit po delší období, které je

---

45 BEDNÁŘ, M. Stalking – nebezpečné pronásledování, *Právní rozhledy*, 2014, č. 20, s. 698

pro oběť omezující a potenciálně v ní může vyvolat obavy, se stává trestným činem.⁴⁶

Dlouhodobostí se u tohoto trestného činu rozumí přinejmenším několik vynucených kontaktů pachatele s poškozeným nebo pokusů o ně, které zároveň musí být způsobilé vyvolat v poškozeném důvodnou obavu. Tyto požadavky ovšem nespĺňují ojedinělé nebo náhodné projevy, byť jinak nežádoucího chování. Zpravidla se tedy bude jednat o soustavně, vytrvale, tvrdošijně a systematicky prováděná jednání pachatele, která vybočují z běžných norem chování a mohou v některých případech i nebezpečně gradovat.⁴⁷

Hranici mezi tím, co je ještě sociálně akceptovatelné a na co již je třeba nahlížet jako na patologický, sociálně škodlivý projev chování, není přitom snadné vždy jednoznačně stanovit a k jejímu překročení může často dojít nenápadným způsobem, kdy pronásledování oběti postupně nabývá na intenzitě a teprve od určitého okamžiku se pro ni stává skutečně nebezpečným. Zcela jistě je však taková hranice sociálně konformního chování překročena v okamžiku, kdy je z okolností případu zřejmá bezvýslednost snahy pronásledovatele získat přízeň oběti, navzdory tomu však v jejím pronásledování v řádu měsíců až let neúnavně pokračuje, popř. když se začne vůči oběti chovat násilně.

Na první pohled nevinné telefonické a virtuální pronásledování expartnera (e-maily, SMS zprávami apod.) se časem může zvrhnout v jeho permanentní obtěžování, vedoucí k cílenému psychickému teroru, event. i k pokusu o jeho fyzickou likvidaci, kdy se již uplatní i další trestné činy jako např. nebezpečné vyhrožování podle § 353, omezování osobní svobody podle § 171 trestního zákoníku, vydírání podle § 175, popř. i trestné činy proti životu a zdraví, zejména ublížení na zdraví podle § 146, těžké ublížení na zdraví podle § 143, popř. i trestný čin vraždy podle § 140, a to buď samostatně, nebo v souběhu s nebezpečným pronásledováním podle zásad upravujících souběh trestných činů.

Aby se tomuto nebezpečí prostředky trestního práva účinně, tzn. ještě včas, mohlo čelit, vychází právní vymezení nebezpečného pronásledování z mnohem mírnějších podmínek. K právní kvalifikaci jednání ve smyslu nebezpečného

---

46 IMŘÍŠKOVÁ, R., PODANÁ, Z. Prevalence a charakteristiky stalkingu v České republice: výsledky viktimologického výzkumu, *Trestněprávní revue*, 2014, č. 4, s. 95

47 rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. TR NS 79/2011-T 1424

pronásledování není proto třeba, aby bylo použito k vynucení kontaktu s obětí násilí, stačí její tvrdošíjné obtěžování všudypřítomnou bezprostřední či zprostředkovanou přítomností pachatele. Přitom nelze opomenout zjištění prokázané řadou výzkumných studií, že totiž na počátku nebezpečného pronásledování často bývá právě „jen“ obtěžování oběti, které zejména v první skupině případů rekrutujících se z řad bývalých partnerů může však posléze skončit i její smrtí.⁴⁸

Trestní úprava má i svá úskalí. Ustanovení o nebezpečném pronásledování však samo o sobě vyvolává určité rozpaky, přinejmenším u některých soudců. Oprávněně se ptají, zda nový paragraf opravdu obětem tohoto fenoménu pomůže. Téměř vždy lze v určité rovině abstrakce popsat nějaký aktuální společenský jev, ale podřadit tomuto popisu konkrétní jednání jednotlivé osoby a dokázat onu souvislost bude v aplikační praxi složité. Uveďme jiný příklad: umíme poměrně dobře charakterizovat principy fungování náboženské sekty, ale *in concreto* není jednoduché dokázat, že např. konkrétní skupina lidí na osobu XY opakovaně vyvíjela psychický nátlak s cílem získat její emocionální závislost. Zajisté snazší je prokázat, že ji někdo okradl, znásilnil, týral apod.⁴⁹

Zařazení trestného činu nebezpečného pronásledování do nového trestního zákoníku si vyžádalo i změny souvisejících novel, zejména trestního řádu (§ 163 odst. 1), kde byl stalking doplněn mezi trestné činy, kde lze stíhat osobu blízkou oběti pouze se souhlasem poškozeného. Z hlediska možného vzetí obviněného do vazby postačuje dosavadní úprava § 68 odst. 3 písm. c) trestního řádu, která umožňuje vzetí do vazby, pokud obviněný po zahájení trestního stíhání pokračoval v trestné činnosti, pro níž je stíhán. To je v souladu s tím, že by pachatel nebezpečného pronásledování měl být nejprve upozorněn na své jednání a k vzetí do vazby by mělo být přistoupeno až poté, pokud ve svém jednání i přes vznesené obvinění neustal. Stalking byl rovněž doplněn do seznamu trestných činů uvedených v § 88 trestního řádu, při nichž je možné realizovat odposlech a záznam telekomunikačního provozu.⁵⁰

---

48 ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*, 2. vyd., Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3294-3295

49 VISINGER, R. cit. dílo, s. 334

50 Systém ASPI: [cit. 11.12.2014]: ASPI_ID OVZ-LIT34565CZ. *Trestněprávní postih nebezpečného pronásledování, tzv. stalkingu*. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X

6.1.2 Mimosoudní postih

Kromě trestního stíhání se pachatel stalkingu vystavuje postihu i na jiných právních úrovních. V rovině občanského práva připadá v úvahu aplikace § 76 odst. 1 **občanského soudního řádu**⁵¹, jehož písm. e) dává soudu možnost uložit účastníkovi civilního procesu (v tomto případě tedy pronásledovateli) povinnost, aby se svého jednání – stalkingu – zdržel. Zákon to formuluje slovy *aby něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel*.

Tato ustanovení svojí obecnou formulací dávají soudu širokou škálu možností odpovídajícím způsobem zatímně upravit ohrožená nebo narušená práva. Při formulaci výroku je zejména zde třeba dbát srozumitelnosti a konkrétnosti tak, aby výrok byl vykonatelný. V každém případě je třeba posuzovat především ohrožení práva na straně jedné a přiměřenost újmy žalovaného, která mu tímto omezením vznikne; soud tedy bude zjevně prokazovat, nakolik byl stalking nebezpečný.

Zákon o Policii České republiky⁵² umožňuje v § 45 odst. 1 písm. c) pronásledovateli uložit vykazání z místa bydliště, ve kterém se dopouštěl domácího násilí a dále zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou. Podle § 44 téhož zákona *lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou („společné obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti*. Je zřejmé, že takové opatření bude na místě v případě stalkingu mezi expartnery, z nichž jeden nestojí o partnerství a přítomnost toho druhého a prozatím mají stále společné obydlí.

Užít bude možno i **zákona o přestupcích**⁵³, dle jehož § 49 odst. 1 písm. c) za přestupek proti občanskému soužití spočívající ve vyhrožování újmou na zdraví ve smyslu uvedeného ustanovení lze uložit pokutu až do výše 20 000 Kč s možností vyslovení zákazu pobytu.

---

51 zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění

52 zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v platném znění

53 zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění

6.2 Porovnání se zahraničními právními úpravami

6.2.1 Rakouská právní úprava

Rakouský trestní zákoník definuje v § 107a StGB⁵⁴ stalking jako „Beharrliche Verfolgung“ (neodbytné pronásledování) tedy podobně jako česká právní úprava. Toho se dopustí ten, kdo delší dobu nezákonně zhoršuje způsob života poškozeného tak, že vyhledává jeho přítomnost, kontaktuje ho, za použití jeho osobních údajů pro něj objedná zboží či služby, či navede třetí osobu k tomu, aby s ním navázala kontakt.

Jde o trestný čin návrhový, za který hrozí pachateli trest odnětí svobody až na jeden rok a případně také zákazy navazování kontaktu s poškozeným. Kromě toho rakouská právní úprava nezná alternativu trestu zákazu činnosti, jak je tomu u českého trestního zákoníku.

Zřejmě proto, že rakouská právní úprava nepočítá ve skutkové podstatě § 107a s fyzickým násilím, neobsahuje ani kvalifikovanou podobu tohoto trestného činu (tak jak je tomu u české právní úpravy). Za jistou zvláštnost pokládám v rakouské právní úpravě skutkovou podstatu „za použití jeho osobních údajů pro něj objedná zboží či služby“, jejíž obdobu v českém zákoně nenalzáme a nezmiňuje se o takovém případě ani teorie.

6.2.2 Německá právní úprava

Německá úprava v § 238 trestního zákona⁵⁵ definuje nebezpečné pronásledování (na rozdíl od rakouské úpravy) jako „Nachstellung“, tedy

---

54 Strafgesetzbuch, No. 60/1974 BGBl (Auf Freiheitsstrafe von drei Monaten bis zu fünf Jahren ist zu erkennen, wenn der Täter das Opfer, einen Angehörigen des Opfers oder eine andere dem Opfer nahe stehende Person durch die Tat in die Gefahr des Todes oder einer schweren Gesundheitsschädigung bringt)

55 Strafgesetzbuch, BGBl. I S. 3322 (Wer einem Menschen unbefugt nachstellt, indem er beharrlich seine räumliche Nähe aufsucht, unter Verwendung von Telekommunikationsmitteln oder sonstigen Mitteln der Kommunikation oder über Dritte Kontakt zu ihm herzustellen versucht, unter missbräuchlicher Verwendung von dessen personenbezogenen Daten Bestellungen von Waren oder Dienstleistungen für ihn aufgibt oder Dritte veranlasst, mit diesem Kontakt aufzunehmen, ihn mit der Verletzung von Leben, körperlicher Unversehrtheit, Gesundheit oder Freiheit seiner selbst oder einer ihm nahe stehenden Person bedroht oder eine andere vergleichbare Handlung vornimmt)

nadbíhání, kladení nástrah. Konkrétně je postihování jednání, jímž někdo obtěžuje jiného tím, že neodbytně vyhledává jeho blízkost, bez svolení užívá jeho osobní údaje, ohrožuje ho či se dopustí jiného zavrženíhodného jednání

Jedná se stejně jako v Rakousku o návrhový trestný čin, lze za něj v základní skutkové podstatě uložit trest odnětí svobody až do tří let nebo finanční trest, jedná se tedy o mnohem přísnější postih, než je možno zaznamenat v české či rakouské právní úpravě.

Co do výčtu skutkových podstat je německá právní úprava podobná té české. Zajímavé je, že německé ustanovení v sobě obsahuje i úpravu do budoucna, když „jiné zavrženíhodné jednání“ zahrnuje i teprve budoucí komunikační prostředky. Zároveň je toto ustanovení deklaratorní, tzn. že orgány aplikující právo mohou hledat další činnosti, které by naplňovaly trestný čin stalkingu.

Německý trestní zákoník taktéž obsahuje kvalifikované skutkové podstaty a to v širším rozsahu než je tomu u české právní úpravy, resp. postihuje závažnější následky. Trestem odnětí svobody od tří měsíců do pěti let bude potrestán ten, kdo takovým jednáním oběť nebo jí osobu blízkou vystaví nebezpečí smrti či poškození zdraví⁵⁶

---

56 Strafgesetzbuch, BGBl. I S. 3322, §238 , Wer einem Menschen unbefugt nachstellt, indem er beharrlich seine räumliche Nähe aufsucht, unter Verwendung von Telekommunikationsmitteln oder sonstigen Mitteln der Kommunikation oder über Dritte Kontakt zu ihm herzustellen versucht, unter missbräuchlicher Verwendung von dessen personenbezogenen Daten Bestellungen von Waren oder Dienstleistungen für ihn aufgibt oder Dritte veranlasst, mit diesem Kontakt aufzunehmen, ihn mit der Verletzung von Leben, körperlicher Unversehrtheit, Gesundheit oder Freiheit seiner selbst oder einer ihm nahe stehenden Person bedroht oder eine andere vergleichbare Handlung vornimmt

7 OBRANA PŘED NEBEZPEČNÝM PRONÁSLEDOVÁNÍM

Poskytnout obětem stalkingu pomoc a sepsat jednoznačný návod, který by každého stalkera zastavil, je poměrně komplikovaná záležitost. Důvod je ten, že stalking má různé podoby, různé motivace a východiska a stalkerů bývají profilováni jako různé osobnosti. Dokonce i český právní řád (jak vyplynulo z předchozí kapitoly) zná jen omezený výčet nástrojů, kterými by bylo možno pronásledovatele stopnout.

V České republice v současné době neexistují, na rozdíl od jiných států, organizace zabývající se přímo problematikou stalkingu. Oběti však mají možnost navštívit poradny specializující se na pomoc obětem trestných činů, jako je například Bílý kruh bezpečí.

V této kapitole bude uveden základní přehled doporučení a postupů, které jsou obyčejně odborníky doporučovány obětem stalkingu; může tak být tato kapitola použita také jako praktický manuál.

7.1 Prevence

Obrana před stalkingem začíná už preventivně – výběrem vhodného partnera. Je totiž evidentní, že stalking v této souvislosti vyplývá ne z dané situace (rozchod), ale právě z osobnosti daného jedince. Vhodný partner by měl být přiměřeně emočně stabilní, neovanutý ani nadměrnou ješitností, ani zvýšenou agresivitou, který má navíc i poměrně široký záběr zájmů a okruh přátel, a který pak unese bez patologických projevů i případný rozchod.

V případě partnerských vztahů je nutné svá tvrzení formulovat jasně a jednoznačně, nedávat prostor pro plané naděje (např. povzbuzení ve formě „poslední schůzky“), zapomenout na to, že čeština zná i podmiňovací způsob. To vše by totiž labilní partner mohl vnímat jako provokující naději.⁵⁷

---

⁵⁷ *Nebezpečné pronásledování* [online]. [cit. 10.12.2014]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/>

7.2 Vyhýbání se kontaktu

Třebaže to zní jako samozřejmost, je zapotřebí, aby oběť stalkingu neochvějně trvala na přerušení jakéhokoliv kontaktu se stalkerem. Pronásledovatel si totiž každý hovor, každou diskuzi i odmítnutí a nadávky může vyložit tak, že o něj oběť jeví zájem. Místo toho, aby jej oběť odradila, ho naopak jakoukoliv všímavostí podpoří a motivuje k dalším patologickým činnostem.

Experti tedy doporučují pronásledovatele ignorovat, odmítat jej a být lhostejní k jakémukoliv kontaktu, který s nimi stalker naváže. Oběť by měla stalkerovi říct jednou a pouze jedinkrát (zato důrazně) že nejeví zájem o žádný další kontakt s ním. Není totiž povinna mu své rozhodnutí zdůvodňovat, vysvětlovat a obhajovat se. Může mu například takovou informaci sdělit po telefonu a bezprostředně poté zavěsit, aby se vyhnula další diskuzi.

Nedoporučuje se pronásledovateli odpovídat na SMS zprávy ani na dopisy anebo na e-maily a pokud jej oběť střetne na ulici, měla by jej ignorovat a dokonce si i nevšímat pokusů o navázání verbálního kontaktu. Zkušenosti z praxe opakovaně prokazují, že diskutování a přesvědčování (ať toho nechá, že nestojí o jeho přítomnost atd.) by neměly žádný smysl. Kriminologické analýzy ukazují, že právě tyto situace vedou k tomu, že pachatel situaci nezvládne a začne být agresivní.⁵⁸

Tato forma obrany před stalkerem obnáší ovšem mnohdy také nutnou změnu návyků, tj. změnu času odjezdu z domova do práce nebo z práce či za jinou pravidelnou činností (sport a jiné koníčky), na které by pronásledovatel mohl spoléhat jako na pravidelné aktivity.

V krajním případě, kdy by se oběti jednalo o zvýšené nebezpečí, bylo by záhodno zvážit alespoň dočasně změnit místo pobytu (přespání u známých či příbuzných) a to i v případě, že věc již šetří policie.

7.3 Dokumentace důkazů o pronásledování

Vždy je třeba doporučit oběti, aby shromažďovala, uschovala a evidovala vše, co může doložit konkrétní podobu nebezpečného pronásledování.

---

58 BUSKOTTE, A. *Z pekla ven. Žena v domácím násilí*, 1. vyd., Brno: Computer Press, 2008, s. 54

To znamená, že dopisy je třeba zakládat, telefonáty nahrávat anebo alespoň sledovat jejich čas, SMS zprávy zálohovat, případně se doporučuje dělat si písemné či fotografické záznamy o určitých incidentech či sjednat si svědky. Tyto doklady jsou nezbytné pro policii či soudy v případě, že se oběť rozhodne podat trestní oznámení.⁵⁹

7.4 Aktivování prostředků osobní ochrany

O tom, že agresivita v naší společnosti neustále vzrůstá, se můžeme průběžně přesvědčovat všude kolem nás, je patrná v osobním i pracovním životě, promítá se do kultury i celospolečenské nálady. Příčin je jistě celá řada – ekonomická krize, orientace pracovního trhu na výkon, vysoká míra rozvodovosti, nedostatek pohybu a špatný životní styl.⁶⁰

Z výše analyzovaných dat vyplývá, že agresivně se v podstatné míře může projevovat i stalker, který může v mnohých případech na svou oběť fyzicky zaútočit. U pronásledovatelů může být agresivita podtržena třeba i fyzickou nebo psychickou nerovnováhou, kterou s sebou přináší nějaká nemoc, pocity bezmocnosti anebo náhlou změnou životních plánů, ať už těch aktuálních, nebo i dlouhodobých. Někteří pronásledovatelé mohou být navíc pod vlivem alkoholu či jiné omamné látky.

V okamžiku ohrožení lze doporučit, aby se potenciální oběť zamýšlela nad prvky aktivní sebeobrany. Jejím úkolem je pouze dostat se z dosahu útočníka, překvapit ho a co nejrychleji utéct; není třeba s ním nijak zápolit, nebývá tedy nutné, aby oběť navštěvovala kurzy sebeobrany či se věnovala zápasnickým dovednostem.

V tomto ohledu jsou ideální různé pepřové spreje a pěny, které útočníka v dané chvíli velmi účinně paralyzují, avšak nezpůsobí mu žádné zranění nebo jiné zdravotní následky.

Sebeobrana ovšem musí mít charakter nutné obrany, aby se nestala ilegální obranou. Nutná obrana je charakterizována těmito znaky: jedná se o odvrácení

---

59 VITOUŠOVÁ, P., ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007, s. 125

60 STUHLÍKOVÁ, M. Vyjednávání, řešení konfliktů a sebeobrana proti agresivnímu pacientovi, *Zdravotnické fórum*, 2013, č. 2, s. 29

přímo hrozícího útoku na zájem chráněný trestním zákonem a obrana nesmí být zřejmě nepřiměřená způsobu útoku. Zájem chráněný trestním zákonem bude jistě zdraví či život oběti. „Priměřenost je poměr mezi jednáním, které je útokem resp. způsobem útoku a mezi jednáním, které je zaměřeno k obraně resp. způsobem obrany a posuzuje se především podle intenzity útoku a následné obrany. Je zřejmé, že obrana musí být dostatečně intenzivní, respektive intenzivnější než útok aby útok odvrátila, nesmí však být zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. Priměřenost není vyloučena neúměrností mezi napadeným a obětovaným zájmem.“⁶¹

7.5 Právní ochrana a odborná pomoc

Oběť by měla ztratit případný ostych a o svých problémech začít hovořit, informovat nejen rodinné příslušníky a známé, ale obrátit se s žádostí o pomoc na policii, advokáta či na specializované občanské sdružení.

Zástupci státních orgánů, sektoru nevládních organizací (například Bílý kruh bezpečí) a zástupci právního sektoru poukazují na to, že je potřeba stávající zákon o domácím násilí změnit tak, aby poskytoval dostatečné garance pomoci také obětem stalkingu. Stalkera nicméně je možné navíc zažalovat u soudu pro urážku, pomluvu, omezování osobní svobody apod.⁶²

7.6 Obrana před cybestalkingem

Mezi základní postupy obrany proti cyberstalkingu, příp. následného boje se stalkerem, jež je možné jednotlivcům hledajícím pomoc doporučit, patří nesdílení osobních informací prostřednictvím veřejně dostupných portálů (Facebook, G+, Lidé.cz), výběr uživatelského jména, které je věkově a pohlavně neutrální, vytvoření separátního e-mailu pro účely chatu.

V případě, že se již na jednotlivce stalker zaměřil, je potřebné přistoupit k uložení veškeré komunikace vyměněné se cyberstalkerem, odeslání jasné zprávy cyberstalkerovi, že si oběť nepřeje být nijak kontaktována z jeho strany a v případě, že ke kontaktu bude nadále docházet, tak bude informovat příslušné

---

61 KOUCKÝ, R. K problematice nutné obrany, *Právní fórum*, 2006, č. 12, s. 439

62 BUSKOTTE, A. cit. dílo, s. 57

autority, přerušení dalšího kontaktu s pachatelem ze strany oběti, oznámení skutečnosti, že ke stalkingu dochází, blízkému okolí a osobám blízkým, vyhledání právní pomoci, použití filtrů k zablokování nežádoucí pošty. V některých případech je nutné změnit telefonní číslo, emailovou adresu, ale rovněž všechna přístupová hesla k účtům založeným na internetu či přímo přistoupit k jejich zablokování a případnému založení si účtů nových.

V případě, že k cyberstalkingu bude docházet i přes všechna výše uvedená opatření, tak by oběť rozhodně neměla váhat a měla by se obrátit na policejní orgán s trestním oznámením pro podezření ze spáchání trestného činu nebezpečného pronásledování.⁶³

---

63 LOBOTKA, A. Cyberstalking, *Státní zastupitelství*, 2014, č. 4, s. 45

PRAKTICKÁ ČÁST

8 VÝZKUM

8.1 Cíle a metody

Praktickou část této práce tvoří výzkum, který bude zkoumat problematiku nebezpečného pronásledování v každodenní realitě. Tato data budou zjišťována v interakci s vybranými respondenty, kteří budou tvořit určitý výzkumný soubor, reprezentující průměrný vzorek obyvatelstva.

Cílem výzkumu bude tedy zjistit úroveň znalostí výzkumného souboru ohledně problematiky stalkingu a dále i osobní zkušenosti s tímto jevem. Dále bude výzkum zjišťovat názory a postoje k jednotlivým aspektům stalkingu. Výzkum může posloužit jako nosič zmapování informovanosti laické veřejnosti o této problematice.

Vzhledem k povaze výzkumného problému byla pro provedení výzkumu zvolena **kvantitativní výzkumná strategie**.

Jako způsob získání informací je pro ten účel nejvhodnější využití dotazníkového šetření, kterého se zúčastní vzorek 100 respondentů, zahrnující muže i ženy ve věku 17 až 60 let. Respondenti byli získáváni formou přímého oslovení v sociálním prostředí výzkumníka a všichni vyslovili souhlas s anonymní účastí na výzkumu s vědomím, že jejich odpovědi budou zpracovány pro účely výzkumu v této práci.

Tato metoda výzkumu napomůže výzkumníkovi získat v relativně krátkém čase poměrně velké množství dat, která budou moci být dále vyhodnocena. Dotazník obsahuje 14 výzkumných otázek.

Dále součástí tohoto výzkumu budou **hloubkové rozhovory s respondenty** na dané téma. Jako vhodnou metodu pro sběr dat jsem si vybrala kvalitativní dotazování. Věkovou skupinu jsem si vybrala záměrně lidi od 20 do 45 let, kteří zažili stalking z okolí vůči jejich osobě. Ve většině případech se vyznačuje ex-

partner stalking. Tento záměr jsem vybrala proto, aby je spojoval aspoň jeden společný rys.

Ohledně místa provedení rozhovoru jsem navrhovala neutrální místo a to kavárnu v centru Prahy.

Pro hloubkové rozhovory jsem kladla následující otázky. Respondenty jsem vyslýchala pomocí diktafonu, kdy jsem posléze převedla rozhovory do písemné formy.

Respondentům jsem kladla následující otázky:

1) Osoba pronásledovatele

- Kdo vás pronásleduje?
- Jaký jste měl(a) vztah s osobou pronásledovatele před tím, než vás začal pronásledovat?
- Jak spolu vycházíte nyní?

2) Začátek pronásledování – kdy nastala změna, proč, co se stalo

- Kdy podle vás nastala změna?
- Co bylo příčinou začátku pronásledování?
- Proč si myslíte, že vás začal pronásledovat?

3) Forma a průběh pronásledování

- Jak pronásledování probíhá nebo probíhalo?
- Jak často k pronásledování dochází nebo docházelo?

4) Dopad na poškozeného a jeho rodinu

- Jak vás pronásledování ovlivnilo nebo ovlivňuje?
- Pociťujete nějaká omezení, nějaké změny?
- Mělo pronásledování dopad i na někoho z Vašeho okolí?
- Jaké byly nebo jsou jeho důsledky?

5) Pomoc okolí

- Kdo vám nejvíce pomohl nebo pomáhá?
- Reakce okolí byla nebo je spíše negativní nebo pozitivní?
- Cítil(a) jste nebo cítíte oporu od okolí?
- Kontaktovala jste instituci zabývající se problematikou stalkingu nebo policii?
- Jak vám konkrétně pomohli?

6) Aktuální situace v době rozhovoru.

Základní údaje o respondentech:

František, 35 let

František je ženatý, pracuje jako soukromý detektiv. Byl pronásledován ženou, jeho klientkou. Stalking v době provádění rozhovoru již neprobíhal.

Zuzana, 33 let

Vdaná žena, která je nyní na mateřské dovolené.

Renáta, 28 let

Rozvedená žena, se středoškolským vzděláním. Věřící v Boha.

Kristýna, 25 let

Svobodná, momentálně bez zaměstnání.

Aneta, 27 let

Pracující žena v oboru bankovníctví. Momentálně žije s přítelem.

8.2 Analýza dat

Otázka: Jste muž/žena?

Výsledek: Vyplynulo, že se výzkumu zúčastnilo 54 žen a 46 mužů. Při dalších otázkách již nebylo rozlišováno, jak příslušníci kterého pohlaví odpovídají na výzkumné otázky.

Otázka: Kolik je Vám let?

Výsledek: Vyplynulo, že věkové rozvrstvení respondentů bylo u obou pohlaví rozvrženo přibližně stejně, na což bylo předběžně pamatováno již ve fázi výběru výzkumného souboru – výzkumníkem byli oslovováni muži i ženy různých věkových skupin.

28 respondentů bylo z věkové skupiny 17-27 let. 26 respondentů bylo z věkové skupiny 28-37 let. 22 respondentů bylo z věkové skupiny 38-47 let. 24 respondentů bylo z věkové skupiny 48-60 let.

Otázka: Znáte význam pojmu stalking?

Výsledek: Z odpovědí vyplynulo, že 90 respondentů tento termín znalo, zbylých 10 o něm nikdy neslyšelo.

Otázka: Zdroj, ze kterého jste získal/a prvotní informace o tomto jevu?

Výsledek: 56 respondentů odpovědělo, že se o něm doslechlo z médií. 20 respondentů znalo pojem díky svému vzdělání (ze školy). 14 respondentů si nevzpomnělo, odkud zná tento termín. Zbylých 10 respondentů nemohlo odpovědět tuto otázku, neboť z předchozí otázky vyplynulo, že o pojmu nikdy neslyšeli.

Pro další analýzu dat výzkumu je třeba poznamenat, že skupině 10 respondentů, kteří nevěděli, co znamená pojem stalking, byl osvětlen význam tohoto termínu, aby mohli dále pokračovat v dotazníkovém šetření a přispěli tak k výzkumu.

Otázka: Stal/a jste se někdy obětí stalkingu?

Výsledek: 92 respondentů odpovědělo záporně. 8 respondentů odpovědělo kladně.

Otázka: Pokud ano, kdo Vás pronásledoval?

Výsledek: 4 respondenti odpověděli, že je pronásledoval expartner, zbylí 4 odpověděli, že je pronásledoval odmítaný ctitel.

Otázka: Jak se Vás pronásledovatel snažil kontaktovat?

Výsledek: Odpovídalo pouze 8 respondentů, kteří měli přímou zkušenost ze stalkingem. Dva odpověděli, že byli kontaktováni především prostřednictvím sociálních sítí. Další 4 dopověděli, že byli stíháni hlavně telefonicky (prostřednictvím SMS zpráv) a zbylí respondenti uvedli, že byl stalkerem kontaktován přímo na pracovišti.

Otázka: Věděli jste, že je stalking kriminalizován od roku 2010?

Výsledek: 24 účastníků výzkumu odpovědělo kladně, zbylých 76 odpovědělo záporně.

Otázka: Znáte někoho z okolí, kdo je pronásledovatel?

Výsledek: 10 účastníků výzkumu odpovědělo kladně, zbylých 90 odpovědělo záporně.

Otázka: Kdo je podle Vašeho mínění nejčastější obětí stalkingu?

Výsledek: 58 respondentů uvedlo, že oběťmi bývají nejčastěji mladé ženy. 20 respondentů uvedlo, že jsou jimi bývalí partneři. 12 odpovědělo, že jsou to kolegové ze zaměstnání. Zbýlých 10 respondentů uvedlo, že neví.

Otázka: Kdyby Vás někdo pronásledoval, obrátil/a byste se na policii?

Výsledek: 84 respondentů uvedlo, že ano. 16 respondentů uvedlo, že nikoliv.

Otázka: Pokud ne, koho byste volil/a za osobu, která by Vám pomohla?

Výsledek: Na tuto otázku odpovídalo pouze 16 účastníků výzkumu, kteří odpověděli záporně na předchozí otázku. 10 z nich uvedlo, že by se poradili s rodinnými příslušníky. 6 zbylých respondentů odpovědělo, že by si poradili sami bez cizí pomoci.

Otázka: Dostal/a jste se někdy do pozice stalkera?

Výsledek: Všichni účastníci výzkumu odpověděli na tuto otázku záporně.

Otázka: Vaše dosavadní dosažené vzdělání

Výsledek: 40 respondentů dosáhlo vysokoškolského vzdělání, 52 respondentů završilo středoškolské vzdělání, zbylých 8 respondentů jsou vyučení.

ROZHOVORY:

OTEVŘENÉ KÓDOVÁNÍ

Otázky jsou rozdělené na určité kategorie, které budou níže rozebrány.

- 1. Začátek stalkingu, vztah se stalkerovi.**
- 2. Aktuální situace.**

- 1. Začátek stalkingu, vztah ke stalkerovi**

Vlastnosti

Rozchod

Nenávist

Neshody

Komunikace

Ve většině případech byla hlavním důvodem pro začátek stalkingu rozchod z nenávisti, nebo spíše odporu ke druhé polovičce. K následujícím útokům vedly neshody, které ve stalkerovi vyvolávali hlavní důvody, které přičinily k nadešlé situaci. Komunikace ve většina byla nedostatečné.

„V okamžiku, kdy si našel jinou přítelkyni a pochopil, že jsem ho opustila proto, že jsem ho nemilovala.“ (Kristýna)

„Ne, nepřetrvává. Pronásledování skončilo, kdy jsme s přítelem odjeli mimo republiku, protože získal zaměstnání mimo ČR.“ (Aneta)

V jednou z případů se pronásledování objevilo náhodně

„O změně se tady nedá mluvit, pronásledování započalo zčistajasna.“ (František)

2. Aktuální situace

Vlastnosti

Stále probíhá pronásledování

Ukončené pronásledování

Ve většině případech pronásledování bylo ukončeno klidnou cestou, bez přebytečných problémů

„V tuto chvíli je klid!“ (František)

Pouze v některých případech stalking stále přetrvává, ale nemá žádné nebezpečné následky, nebo újmy na zdraví

„Ano, stalking stále přetrvává.“ (Zuzana)

8.3 Interpretace výsledků

Ze zjištěných demografických výstupů lze shledat, že populační vzorek, který tvořil výzkumný soubor, byl dostatečně reprezentativní. Zahrnoval přibližně stejné množství zástupců 4 zvolených věkových skupin, byli v něm relativně vyváženě zastoupeni příslušníci obou pohlaví. Lze pouze konstatovat, že mezi účastníky výzkumu bylo zastoupeno větší množství vysokoškolsky vzdělaných respondentů, což je ovšem důsledek sociálního prostředí, ve kterém se výzkumník pohybuje.

Ohledně znalostní části testu je možno vyvodit, že pouhých 10% respondentů nevědělo, co znamená pojem stalking, ovšem když jim byl pojem dodatečně osvětlen, tito respondenti dodatečně přiznali, že již o takovém jevu někdy v minulosti slyšeli, jen si ho nespojovali s tímto anglickým pojmem. Dle očekávání byla naprostá většina respondentů s tímto pojmem seznámena ze sdělovacích prostředků, což odpovídá o tradičně vedoucí roli těchto médií v informovanosti obyvatelstva. Informovanost a povědomí veřejnosti o stalkingu hodnotím jako velmi vysokou.

Zkušenostní část dotazníku vypověděla o tom, že pouhých 8% respondentů má zkušenost s rolí oběti v rámci stalkingu, přičemž tato zkušenost je ještě rozmělněna tím, že v polovině případů se jednalo o zkušenost s bývalým partnerem, kde lze tyto případy zpochybňovat; domnívám se totiž, že určitá porozchodové úsilí bývalého partnera o renesanci vztahu nemusí být – pakliže nenabyde určité patologické intenzity – vždy projevem stalkingu.

Názorová část testu přisoudila roli obětí spíše ženám. Drtivá většina dotázaných by hledala pomoc u policie. Nikdo z dotázaných se necítil být v pozici stalkera, tato část testu ovšem může být poněkud zkreslená subjektivním hodnocením a neochotou připustit, že by se účastník dopouštěl stalkingu; je to také ve zřejmém nepoměru s 8 % pasivní zkušenosti se stalkingem.

ZÁVĚR

Tato práce pojednává o nebezpečném pronásledování neboli stalkingu (oba pojmy byly v textu používány – stejně jako pojmy stalker a pronásledovatel – jako synonyma). Práce tak obsahuje tyto pojmy jako označení určitého komplexu charakteristik lidského chování. Vycházeli-li bychom z překladu z angličtiny, pak bychom přeložili *stalking* nejspíše obratem *pronásledovat* či *vystopovat lesní zvěř*, který vcelku přiléhavě vystihuje, o co v celé věci jde. Namísto zvěře zde ovšem vystupuje jakožto objekt pronásledování člověk. Jedná se bezpochyby o závažné společenské téma.

V teoretické části se práce zaměřila na definici základních rysů zkoumaného pojmu, charakterizovala a typizovala pronásledovatele, rozlišila druhy stalkingu a podala přehled legislativy. Do této části byla práce spíše analytická. V rámci legislativní kapitoly ovšem byla provedena také komparace českého trestního zákoníku a zákoníku německého a rakouského, tam nabrala práce spíše komparativní charakter a přinesla zajímavá zjištění, u kterých je vhodné se pozastavit, neboť vypovídají o různorodosti koncepcí. Německá úprava tzv. úkladů obsahuje privilegovanou (a tedy i mírněji trestnou) skutkovou podstatu ve vztahu k vraždě a k těžkému ublížení na zdraví. Logičtější a důslednější je „restriktivní“ pojetí stalkingu v rakouském trestním zákoníku, zahrnující jednání méně závažného charakteru, ale pro stalking nejtypičtější (pronásledování a nechtěný kontakt), která nelze sama o sobě podřadit pod jinou skutkovou podstatu trestního zákoníku, tj. jinak trestněprávně kvalifikovat. Český zákonodárce se inspiroval spíše úpravou rakouskou, proto také zvolil velmi mírnou trestní sazbu.

Výzkum dle mého názoru přinesl poměrně zajímavé byť nepříliš překvapivé závěry a nelze jej tedy využít pro další doporučení ke změně legislativy či systémových opatření. Teoretická část práce nicméně doznala celistvé podoby, která by mohla posloužit ke všeobecně vzdělávacím a osvětovým účelům.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam českých zdrojů

- BEDNÁŘ, M. Stalking – nebezpečné pronásledování, *Právní rozhledy*, 2014, č. 20, ISSN 1210-6410
- BUSKOTTE, A. *Z pekla ven. Žena v domácím násilí*, 1.vyd., Brno: Computer Press, 2008, ISBN 978-80-251-1786-6
- CVIKLOVÁ, L. Obtěžování jako forma diskriminace ve světle zahraniční teorie a judikatury, *Právní rozhledy*, 2011, č. 16, ISSN 1210-6410
- ČÍRTKOVÁ, L. Expartner stalking a jeho podoby, *Právo a rodina*, 2011, č. 2, ISSN 1210-6348
- ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*, 1. vyd., Praha: Aleš Čeněk, 2004, ISBN 80-86473-86-4
- ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*, 1. vyd., Praha: Grada Publishing, 2008, ISBN 978-80-247-2207-8
- ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*, 2. vyd., Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-931-3
- ČÍRTKOVÁ, L. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking), *Kriminalistika*, 2004, č. 4, ISSN 1210-9150
- DAVIS, J. A. *Stalking Crimes and Victim Protection*, 1. vyd., New York: CRC Press, 2001, ISBN 0-8493-0811-9
- DRESSING, H. a kol. Posuzování stalkingu z kriminalistického a psychiatrického hlediska, *Trestněprávní revue*, 2007, č. 10, ISSN 1213-5313
- HARDER, Ch., J. *Entertainment Litigation*, 1. vyd., New York: Oxford University Press, 2011, ISBN 978-0-19-973343-9
- HORÁKOVÁ, M. Stalking – první zkušenosti, *Trestněprávní revue*, 2012, č. 10, ISSN 1213-5313
- IMRÍŠKOVÁ, R., PODANÁ, Z. Prevalence a charakteristiky stalkingu v České republice: výsledky viktimologického výzkumu, *Trestněprávní revue*, 2014, č. 4, ISSN 1213-5313
- KOPECKÝ, K. *Stalking a kyberstalking, nebezpečné pronásledování*, 1. vyd., Olomouc: NET UNIVERSITY, 2010, ISBN 978-80-254-7737-3

- KOUCKÝ, R. K problematice nutné obrany, *Právní fórum*, 2006, č. 12, ISSN 1214-7966
- LANGHANSOVÁ, H. Nový paragraf v trestním zákoně. Malý dárek osobám týraným ve společné domácnosti, *Via Iuris – bulletin práva veřejného zájmu*, 2003, č. 6, ISSN 1214-7966
- LOBOTKA, A. Cyberstalking, *Státní zastupitelství*, 2014, č. 4, ISSN 1214-3758
- MAREŠOVÁ, A. Sociálně patologické jevy, *Trestněprávní revue*, 2010, č. 2, ISSN 1213-5313
- PAVLOVSKÝ, P. a kol. *Soudní psychiatrie a psychologie*, 3. vyd., Praha: Grada Publishing, 2009, ISBN 978-80-247-2618-2
- PINALS, D. A. *Stalking*, 1. vyd., New York: Oxford University Press Inc., 2007, ISBN 978-0-19-518984-1
- STUHLÍKOVÁ, M. Vyjednávání, řešení konfliktů a sebeobrana proti agresivnímu pacientovi, *Zdravotnické fórum*, 2013, č. 2, ISSN 1214-7966
- ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*, 2. vyd., Praha: C. H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7400-428-5
- VÁLKOVÁ, H. Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech, *Trestněprávní revue*, 2009, č. 9, ISSN 1213-5313
- VARGOVÁ, B. *Partnerské násilí*, 1. vyd., Praha: Linde, 2008, ISBN 978-80-86131-76-4
- VISINGER, R. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou, *Trestněprávní revue*, 2009, č. 11, ISSN 1213-5313
- VITOUŠOVÁ, P., ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007, ISBN 978-80-247-2014-2
- ZBOŘÍLOVÁ, K. Stalking pohledem jeho obětí, *Psychologie pro praxi*, 2009, č. 3-4, ISSN 1803-8670

Seznam internetových zdrojů

- JAROŠOVÁ, I. *Cyberstalking* [online]. In epravo.cz [cit. 06.12.2014]. Dostupné z <http://www.epravo.cz/top/clanky/cyberstalking-91552.html>
- Nebezpečné pronásledování* [online]. [cit. 10.12.2014]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/>

ŠIMRODOVÁ, A. „Stalking“ z kriminologického pohledu se zaměřením na pachatele a oběť [online]. In epravo.cz [cit. 07.12.2014]. Dostupné z <http://www.epravo.cz/top/clanky/stalking-z-kriminologickeho-pohledu-se-zamerenim-na-pachatele-a-obet-73846.html>

ŠTOČKOVÁ, V. *Nebezpečné pronásledování* [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.profem.cz/clanek.aspx?a=93>

TŮMOVÁ, Š. *Stalking – stolkěrství – nová forma psychického teroru*, [online]. [cit. 09.12.2014]. Dostupné z <http://afp.wz.cz/clanky.doc/Stalking.doc>

ZEMAN, B. *Vildumetzová = mafie, napsal pronásledovatel starostky sprejem na most* [online]. [cit. 09.12.2014]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/vildumetzova-mafie-napsal-byvaly-ctitel-starostky-sprejem-na-viadukt-1zm-/krimi.aspx?c=A121004_133740_vary-zpravy_slv

Seznam ostatních zdrojů

zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, v platném znění

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění

zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění

zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v platném znění

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění

Strafgesetzbuch, No. 60/1974 BGBI.

Strafgesetzbuch, BGBI. I S. 3322

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 9. 2011, č. j. 8 Tdo 1082/2011

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. TR NS 79/2011-T 1424

Ministerstvo vnitra ČR. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2012*. Praha: 2013

Systém ASPI: [cit. 08.12.2014]: ASPI_ID OVZ-LIT34565CZ. *Trestněprávní postih nebezpečného pronásledování, tzv. stalkingu*. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X

Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb.

SEZNAM ZKRATEK

ASPI - Automatizovaný systém právních informací

BGBI. - Das Bundesgesetzblatt

cit. – citováno

č. - číslo

ČR - Česká republika

IM – instant messaging

ISBN - International Standard Book Number

ISSN - International Standard Serial Number

Kč – koruna česká

kol. - kolektiv

NS - Nejvyšší soud

odst. - odstavec

písm. - písmeno

s. - strana

Sb. - sbírka zákonů

SMS - Short Message Service

sp. zn. - spisová značka

TrZ – trestní zákoník

vyd. - vydání

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dotazník 1

Příloha 2: Dotazník 2

Příloha 3: Rozhovory

PŘÍLOHY

Příloha 1 : Dotazník 1

- 1) Jste muž/žena?
- 2) Kolik je Vám let?
- 3) Znáte význam pojmu stalkig?
- 4) Zdroj, ze kterého jste získal/a prvotní informace o tomto jevu?
- 5) Stal/a jste se někdy obětí stalkingu?
- 6) Pokud ano, kdo Vás pronásledoval?
- 7) Jak se Vás pronásledovat snažil kontaktovat?
- 8) Věděli jste, že je stalking kriminalizován od roku 2010?
- 9) Znáte někoho z okolí, kdo je pronásledovatel?
- 10) Kdo je podle Vašeho mínění nejčastější obětí stalkingu?
- 11) Kdyby Vás někdo pronásledoval, obrátil/a byste se na policii?
- 12) Pokud ne, koho byste volil/a za osobu, která by Vám pomohla?
- 13) Dostal/a jste se někdy do pozice stalkera?
- 14) Vaše dosavadní dosažené vzdělání.

Příloha 2 : Dotazník 2

1. Osoba pronásledovatele
  - Kdo vás pronásleduje?
  - Jaký jste měl(a) vztah s osobou pronásledovatele před tím, než vás začal pronásledovat?
  - Jak spolu vycházíte nyní?
2. Začátek pronásledování – kdy nastala změna, proč, co se stalo
  - Kdy podle vás nastala změna?
  - Co bylo příčinou začátku pronásledování?
  - Proč si myslíte, že vás začal pronásledovat?
3. Forma a průběh pronásledování
  - Jak pronásledování probíhá nebo probíhalo?
  - Jak často k pronásledování dochází nebo docházelo?
4. Dopad na poškozeného a jeho rodinu
  - Jak vás pronásledování ovlivnilo nebo ovlivňuje?
  - Pociťujete nějaká omezení, nějaké změny?
  - Mělo pronásledování dopad i na někoho z Vašeho okolí?
  - Jaké byly nebo jsou jeho důsledky?
5. Pomoc okolí
  - Kdo vám nejvíce pomohl nebo pomáhá?
  - Reakce okolí byla nebo je spíše negativní nebo pozitivní?
  - Cítil(a) jste nebo cítíte oporu od okolí?
  - Kontaktovala jste instituci zabývající se problematikou stalkingu nebo policii?
  - Jak vám konkrétně pomohli?
6. Aktuální situace v době rozhovoru

Příloha 3 : Rozhovory

1) František (35 let)

1) Osoba pronásledovatele

- Kdo vás pronásleduje?

Zatím nevím.

- Jaký jste měl(a) vztah s osobou pronásledovatele před tím, než vás začal pronásledovat?

Myslím si – ale opravdu si to můžu jenom myslet – že jde o osobu, která mi dlužila nějaké peníze, ale jistě to nevím.

- Jak spolu vycházíte nyní?

Nevycházíme, přestože útoky ustaly, očekávám, že další budou následovat.

2) Začátek pronásledování – kdy nastala změna, proč, co se stalo

- Kdy podle vás nastala změna?

O změně se tady nedá mluvit, pronásledování započalo „zčistajasna“.

- Co bylo příčinou začátku pronásledování?

Příčinou bylo zřejmě to, že dotyčná či dotyčný /odhaduji, že jde o ženu/ musela zaplatit dluh ve výši několika tisíc korun.

- Proč si myslíte, že vás začal pronásledovat?

Důvodem je podle mne jednoznačně msta.

3) Forma a průběh pronásledování

- Jak pronásledování probíhá nebo probíhalo?

Pronásledování probíhá podle mně velmi zajímavou formou. Nejdříve samozřejmě dotyčná osoba posílal na má telefonní čísla sms zprávy a na mailové adresy maily. Znění těchto mailů a sms zpráv bylo v podstatě totožné, byť šlo o velký počet zpráv. Všechny zněly zhruba takto „Já si tě najdu, já ti ukážu, uvidíš, kdo já jsem, dobře víš, o co jde“. Podotýkám, že ani v jedné zprávě se pronásledující osoba nepředstavila. Zpráv chodilo po dobu zhruba tří týdnů tak 20 až 30 denně.

Potom pronásledující osoba změnila taktiku a začala zadávat v nejrůznějších inzertních médiích falešné inzeráty. První inzerát spočíval v tom, že mé telefonní číslo bylo

uvedeno pod zcela smyšleným inzerátem nabízejícím práce v lese za velmi výnosných podmínek. Podle všeho bylo těchto inzerátů cca 5, volajících přibližně dvě stě. Druhý inzerát následoval zhruba po čtrnácti dnech od prvního a obsahoval nabídku prodeje psa, štěněte šarpeje. Tento inzerát obsahoval dvě kontaktní čísla, moje vlastní coby zadavatele inzerátu a další číslo osoby, která vlastní chovnou stanici šarpejů. Volajících bylo kolem stovky, bylo také třeba řešit konflikt s majitelkou chovné stanice. Třetí inzerát, opět vyšel zhruba po dvou týdnech od druhého, obsahoval nabídku prodeje traktoru s bohatou fotodokumentací, já jsem v tomto inzerátu byl jmenovitě uveden jako zadavatel, ale byla v něm dvě mobilní čísla. Jedno bylo číslo skutečné majitelky traktoru a na druhém čísle po určitou dobu jakási žena uváděla, že se jmenuje Stáňa, je mojí dlouholetou přítelkyní a předávala mé skutečné číslo zájemcům. Tento inzerát vypadal velmi věrohodně a způsobil potíže především kvůli tomu, že skutečná majitelka traktoru okamžitě na mou osobu podala trestní oznámení pro podvod, a zároveň se roznesla fáma, že krom manželky udržuji dlouholetý vztah ještě se slečnou Stáňou, se kterou mimo jiné prodáváme traktory.

- Jak často k pronásledování dochází nebo docházelo?

Jak jsem už uváděl, jednalo se o maximálně 1000 sms a mailových zpráv po několika desítkách denně a zatím tři inzertní kampaně.

4) Dopad na poškozeného a jeho rodinu

- Jak vás pronásledování ovlivnilo nebo ovlivňuje?

Vzhledem k mé profesi /koncesovaný soukromý detektiv/ relativně málo, spíše jde o ztrátu času, ale dovedu si představit, že obyčejného člověka by taková kampaň mohla značně poznamenat.

- Pociťujete nějaká omezení, nějaké změny?

Ne.

- Mělo pronásledování dopad i na někoho z Vašeho okolí?

Manželka.

- Jaké byly nebo jsou jeho důsledky?

Byl jsem vyšetřován pro podvod Policií ČR a následně po překvalifikování na přešupek jsem byl šetřen pro přešupek proti občanskému soužití městským úřadem ve Vysokém Mýtě.

5) Pomoc okolí

- Kdo vám nejvíce pomohl nebo pomáhá?

Právní zástupce.

- Reakce okolí byla nebo je spíše negativní nebo pozitivní?

Výhradně pozitivní.

- Cítil(a) jste nebo cítíte oporu od okolí?

Ano.

- Kontaktovala jste instituci zabývající se problematikou stalkingu nebo policii?

Ne, PČR mne naopak vyšetřovala jako podezřelého.

- Jak vám konkrétně pomohli?

Nijak.

6) Aktuální situace v době rozhovoru

- Pronásledování ve vašem případě stále přetrvává?

V tuto chvíli je klid.

2) Zuzana (23 let)

1) Osoba pronásledovatele

- Kdo vás pronásleduje?

Můj bývalý ex-partner.

- Jaký jste měl(a) vztah s osobou pronásledovatele před tím, než vás začal pronásledovat?

Plánovala jsem s ním budoucí rodinu.

- Jak spolu vycházíte nyní?

Snažím se s ním nekomunikovat, vyhýbat se mu.

2) Začátek pronásledování – kdy nastala změna, proč, co se stalo

- Kdy podle vás nastala změna?

Když jsem změnila bydliště a odstěhovala jsem se.

- Co bylo příčinou začátku pronásledování?

Začal nemít kontrolu nad mojí životem.

- Proč si myslíte, že vás začal pronásledovat?

Chtěl mě mít neustále u sebe.

3) Forma a průběh pronásledování

- Jak pronásledování probíhá nebo probíhalo?

Mnohočetné telefonáty denně (nikdy nemluvil, jen chvíli počkal, pak zavěsil - ještě nebyla éra mobilů), stálý pohyb před mým domem (mnohokrát denně kolem projížděl na kole stále tam a zpět), chůze po chodníku za mnou, pokud jsem se večer vracela z práce, zaslání dopisů mému tehdejšímu snoubenci, šíření pomluv.

- Jak často k pronásledování dochází nebo docházelo?

Ke stalingu dochází doposud ve formě telefonátů, výhrůžných sms, občasnými nečekanými návštěvami.

4) Dopad na poškozeného a jeho rodinu

- Jak vás pronásledování ovlivnilo nebo ovlivňuje?

Po čase jsem si zvykla, že aspoň mě neustále někdo hlídá a nic se mně nestane.

- Pociťujete nějaká omezení, nějaké změny?

Ne.

- Mělo pronásledování dopad i na někoho z Vašeho okolí?

Ne.

- Jaké byly nebo jsou jeho důsledky?

Dávám si pozor na toho, koho si vyberu za budoucího partnera.

5) Pomoc okolí

- Kdo vám nejvíce pomohl nebo pomáhá?

Nikdo. Neinformovala jsem okolí o situaci.

- Reakce okolí byla nebo je spíše negativní nebo pozitivní?

Žádná. Protože jsem se o tomto dění mojemu okolí nezmínila.

- Cítil(a) jste nebo cítíte oporu od okolí?

Ne. Ani jsem ji nepotřebovala.

- Kontaktovala jste instituci zabývající se problematikou stalkingu nebo policii?

Ne. Snažím se tuto situaci řešit sama.

- Jak vám konkrétně pomohli?

Nepomohli.

6) Aktuální situace v době rozhovoru

- Pronásledování ve vašem případě stále přetrvává?

Ano, stále probíhá.

3) Renáta (28 let)

1) Osoba pronásledovatele

- Kdo vás pronásleduje?

Bývalá partnerka mého přítele.

- Jaký jste měl(a) vztah s osobou pronásledovatele před tím, než vás začal pronásledovat?

Byla v kategorii „známý“.

- Jak spolu vycházíte nyní?

Dnes už o mnoho líp, dalo by se říct, že jsme přáteli.

2) Začátek pronásledování – kdy nastala změna, proč, co se stalo

- Kdy podle vás nastala změna?

Změna nenastala. Jak už se říká, podle známého rčení: „Čert nikdy nespí“.

- Co bylo příčinou začátku pronásledování?

Odmítnutí přímého vyjádření jeho citů.

- Proč si myslíte, že vás začal pronásledovat?

Není spokojený, kdo by byl, když je svržený z nebes.

3) Forma a průběh pronásledování

- Jak pronásledování probíhá nebo probíhalo?

Intenzivní obtěžování.

- Jak často k pronásledování dochází nebo docházelo?

Přibližně měsíc.

4) Dopad na poškozeného a jeho rodinu

- Jak vás pronásledování ovlivnilo nebo ovlivňuje?

Bála jsem se a nevěděla až kam dojde, ale svědomí jsem měla čisté. Neměla jsem styk s nikým jiným. Takže moje svědomí bylo čisté.

- Pociťujete nějaká omezení, nějaké změny?

Dneska už je, vše je normální.

- Mělo pronásledování dopad i na někoho z Vašeho okolí?

Ano.

- Jaké byly nebo jsou jeho důsledky?

Člověk je nucen k hříchu.

5) Pomoc okolí

- Kdo vám nejvíce pomohl nebo pomáhá?

Na tohle jsem víceméně sama. Nejvyšší mlčí a žádného anděla jsem nepotkala.

- Reakce okolí byla nebo je spíše negativní nebo pozitivní?

Negativní.

- Cítil(a) jste nebo cítíte oporu od okolí?

Ano, cítila jsem podporu od okolí.

- Kontaktovala jste instituci zabývající se problematikou stalkingu nebo policii?

Ano, kontaktovala jsem církev.

- Jak vám konkrétně pomohli?

Postupnými návštěvami a rozhovory jsem se uklidnila.

6) Aktuální situace v době rozhovoru

- Pronásledování ve vašem případě stále přetrvává?

Ne.

4) Kristýna (25 let)

1) Osoba pronásledovatele

- Kdo vás pronásleduje?

Odmítnutý nápadník.

- Jaký jste měl(a) vztah s osobou pronásledovatele před tím, než vás začal pronásledovat?

Chodila jsem s ním 3 měsíce a vztah bral velmi vážně.

- Jak spolu vycházíte nyní?

Nestýkáme se a pokud se potkáme, ignoruji ho.

2) Začátek pronásledování – kdy nastala změna, proč, co se stalo

- Kdy podle vás nastala změna?

V okamžiku, kdy si našel jinou přítelkyni a pochopil, že jsem ho opustila proto, že jsem ho nemilovala. Ne kvůli jiné osobě, jak mi bylo stále předhazováno.

- Co bylo příčinou začátku pronásledování?

Rozchod.

- Proč si myslíte, že vás začal pronásledovat?

Nevěřil mně, myslel jsi, že jsem ho opustila kvůli jinému příteli.

3) Forma a průběh pronásledování

- Jak pronásledování probíhá nebo probíhalo?

Sledoval mě, když jsem třeba čekala na autobus. Kolikrát jsem ho neviděla. nebo čekal před školou schovaný a viděly ho mé kamarádky. Když jsem se ho ptala proč tam čekal říkal, že potřeboval mluvit s jednou z mých kamarádek.

- Jak často k pronásledování dochází nebo docházelo?

Po dobu několika týdnů, několikrát denně.

4) Dopad na poškozeného a jeho rodinu

- Jak vás pronásledování ovlivnilo nebo ovlivňuje?

Jsem daleko opatrnější, vyhýbám se podivínům.

- Pociťujete nějaká omezení, nějaké změny?

Ne, ale zřejmě bych nešla na akci, kde se dotyčná osoba vyskytuje.

- Mělo pronásledování dopad i na někoho z Vašeho okolí?

Ano. Moje rodina se neustále o mě bála a bylo jim nepříjemné neustále situaci řešit.

- Jaké byly nebo jsou jeho důsledky?

Rodiče chtěli, ať se s ním úplně přestanu stýkat.

5) Pomoc okolí

- Kdo vám nejvíce pomohl nebo pomáhá?

Přátelé.

- Reakce okolí byla nebo je spíše negativní nebo pozitivní?

Snažili se mně pomáhat, dokonce mi nabízeli i doprovody domů.

- Cítil(a) jste nebo cítíte oporu od okolí?

Ano.

- Kontaktovala jste instituci zabývající se problematikou stalkingu nebo policii?

Ne.

- Jak vám konkrétně pomohli?

-

6) Aktuální situace v době rozhovoru

- Pronásledování ve vašem případě stále přetrvává?

Ne.

5) Aneta (27 let)

1) Osoba pronásledovatele

- Kdo vás pronásleduje?

Můj bývalý přítel.

- Jaký jste měl(a) vztah s osobou pronásledovatele před tím, než vás začal pronásledovat?

Byl to můj přítel cca od října - listopad 2014.

- Jak spolu vycházíte nyní?

Nestýkáme se.

2) Začátek pronásledování – kdy nastala změna, proč, co se stalo

- Kdy podle vás nastala změna?

Pronásledování začalo, když jsem přítele opustila, nebo spíše vyhodila z bytu.

- Co bylo příčinou začátku pronásledování?

Po útoku na mou osobu jsem ho vyhodila z bytu.

- Proč si myslíte, že vás začal pronásledovat?

Neunesl rozchod a to že jsem se znovu dala dohromady se svým současným přítelem.

3) Forma a průběh pronásledování

- Jak pronásledování probíhá nebo probíhalo?

Pronásledování začalo tím, že začal spát ve spacáku na chodbě před mým bytem. Také mi nosil květiny, neustále volala a posílal dopisy poštou. Jednou se na chodbě potkal s mým současným přítelem a chtěl ho napadnout, často byl opilý a vyhrožoval mi, že se zabije.

Tak jsem se z bytu odstěhovala a pronajali jsme si s mým přítomným přítelem byt na Vinohradech. Pronásledování na čas ustalo.

Posléze se objevill znovu. Řekl mi, že si mě našel detektivní agenturou a že mě nikdy neupustí. Nepřespával ve spacáku, ale v autě zaparkovaném před naším domem. Opět se dostával do konfliktu s mým současným přítelem, který na něj pak zavolał policii, která situaci nevyřešila. Potom mi začal posílat vulgární e-maily a po sociálních sítích začal rozhlašovat, že se věnuji prostituci.

Pronásledování probíhalo i několikrát denně.

- Jak často k pronásledování dochází nebo docházelo?

Po dobu několika měsíců, několikrát denně.

4) Dopad na poškozeného a jeho rodinu

- Jak vás pronásledování ovlivnilo nebo ovlivňuje?

Bylo to krajně nepříjemné, naštěstí to na mě nezanechalo žádné vážné následky.

- Pociťujete nějaká omezení, nějaké změny?

Již nikoliv.

- Mělo pronásledování dopad i na někoho z Vašeho okolí?

Na mého současného přítele.

- Jaké byly nebo jsou jeho důsledky?

Naštěstí minimální, zásadní dopad nenastal.

5) Pomoc okolí

- Kdo vám nejvíce pomohl nebo pomáhá?

Můj současný přítel i rodiče.

- Reakce okolí byla nebo je spíše negativní nebo pozitivní?

Reakce okolí byla zásadně pozitivní.

- Cítil(a) jste nebo cítíte oporu od okolí?

Ano.

- Kontaktovala jste instituci zabývající se problematikou stalkingu nebo policii?

Kontaktovala jsem policii, která mi po výslechu nějak zásadně nepomohla. Dali věc v řešení.

- Jak vám konkrétně pomohli?

Nevyřešili situaci.

6) Aktuální situace v době rozhovoru

- Pronásledování ve vašem případě stále přetrvává?

Ne, nepřetrvává. Pronásledování skončilo, kdy jsme s přítelem odjeli mimo republiku, protože získal zaměstnání mimo ČR.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Andrea Krátká

Obor: Právo v podnikání

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Nebezpečné pronásledování v ČR

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 47

Celkový počet stran příloh: 12

Počet titulů českých použitých zdrojů: 34

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 5

Počet internetových zdrojů: 5

Vedoucí práce: RNDr. Jaroslav Huk, CSc.